



Fakulteten för Samhälls- och livsvetenskaper

Niklas Andersson

# Samhällen i Kris När Washington Tar Över

Societies in Crisis  
When Washington Take Over

Statsvetenskap

D-uppsats

Datum/Termin: 20100604 VT10

Handledare: Malin Stegmann-McCallion

Examinator: Curt Räftegård

## Abstract

Dissertation in political science, D-level by Niklas Andersson, Spring Semester 2010. Tutor: Malin Stegmann McCallion

“Societies in Crisis – When Washington Take Over”

An economic meltdown wreaks havoc on the world and has plunged the Western world into a spiral of economic stimulus in order to keep their way of life intact. At the same time the same institutions that support these countries have had another agenda for more unfortunate and less influential countries where nothing has been free and everything been to a price of self-sacrifice in order to get the consent of the IMF and the World Bank. Everything according to the points stated in the so called Washington Consensus.

The purpose of this dissertation is to research what impact the Washington Consensus has on the state in terms of power over the market and sovereignty. This shall be done by examining the points of the Consensus and then delve into the IMF and World Bank's own program in four countries, Argentina, Russia, Kenya and the Republic of Korea. The findings shall then be compared to the Andersson Contract, a social contract theory summary showcasing the ideal liberal state, to determine if the Consensus gives enough room for the state to act against the market. This shall also be backed up with theories on economics from Adam Smith and Karl Polanyi in order to strengthen the comparison on the economic issues.

The research question thus for the dissertation are:

Which institutions and features does the Washington Consensus highlight as necessary for a state? Is the state they proposes to weak to uphold society according to the social contracts?

According to the research there are parts of the Washington Consensus that fits the social contract and should therefore in theory be able to maintain a level of social dignity and be able to take part in the positive effects of the market. Other parts on the other hand show that some crucial institutions lack certain strength in order to be able to keep the free market in check, but they still exist. Therefore the answer to the question is that it's ambiguous as all the necessary institutions exist, but some of them need to be strengthened in order to make sure the market remains free as well as the countries should be able to choose their own way to economic welfare.

## Innehåll

1. Inledning.....	6
1.1. Problembild .....	6
1.2. Syfte.....	7
1.3. Forskningsfrågorna.....	7
1.4. Tidigare Forskning .....	7
1.5. Metod och Material .....	8
1.5.1. Angreppsätt .....	8
1.5.2. Material .....	9
1.5.3. Operationaliseringar .....	10
1.5.4. Validitet och Reliabilitet .....	11
1.5.5. Avgränsningar .....	12
2. Teori.....	14
2.1. Washington-konsensusen .....	14
2.1.1. Budgetdisciplin.....	14
2.1.2. Offentliga Utgiftsprioriteringar .....	14
2.1.3. Skattereformering.....	15
2.1.4. Räntepolitik .....	15
2.1.5. Valutapolitik.....	16
2.1.6. Handelspolitik .....	16
2.1.7. Internationella Direktinvesteringar .....	17
2.1.8. Privatisering .....	17
2.1.9. Avreglering.....	18
2.1.10. Äganderätt .....	19
2.2. Andersson-kontraktet.....	19
2.2.1. En lagstiftande instans.....	19
2.2.2. En verkställande instans .....	19

2.2.3.	En dömande instans.....	20
2.2.4.	Beskattningsrätt.....	20
2.2.5.	Utbildningssystem.....	20
2.2.6.	Äganderätt .....	21
2.2.7.	Utjämnande fördelningssystem .....	21
2.2.8.	Rätten att lämna kontraktet .....	22
2.3.	Teorin om marknadens och samhällets symbios .....	22
2.3.1.	Adam Smith – Ekonomins uttolkare .....	23
2.3.2.	Karl Polanyi – Ekonomins omstöpare.....	26
3.	Verklighetens Washington .....	28
3.1.	Washington-konsensusen .....	28
3.1.1.	Budgetdisciplin.....	28
3.1.2.	Offentliga Utgiftsprioriteringar .....	29
3.1.3.	Skattereformering .....	30
3.1.4.	Räntepolitik .....	31
3.1.5.	Valutapolitik.....	32
3.1.6.	Handelspolitik .....	32
3.1.7.	Internationella Direktinvesteringar .....	33
3.1.8.	Privatisering .....	34
3.1.9.	Avreglering.....	36
3.1.10.	Äganderätt .....	37
3.2.	Andersson-kontraktet.....	38
3.2.1.	En lagstiftande instans.....	38
3.2.2.	En verkställande instans .....	38
3.2.3.	En dömande instans.....	39
3.2.4.	Beskattningsrätt.....	39
3.2.5.	Utbildningssystem.....	40

3.2.6 Äganderätt .....	40
3.2.7. Utjämnande omfördelningssystem.....	41
3.2.8. Rätten att lämna kontraktet .....	41
4. Analys.....	42
5. Slutsats .....	46
Referenslista .....	48

# 1. Inledning

## 1.1. Problembild

Vi har beskådat en våg av finansiell instabilitet skölja över världen och fått länder på knä i de efterdyningar detta medfört. Mycket av vår uppmärksamhet har gått till den industriella världen när de injicerat den globala ekonomin med pengar för att styrka de globala och nationella institutionerna för att förhindra en omedelbar kollaps av västvärldens livsstil. Dessa tilltag ses som föredömliga av den samlade befolkningen i dessa länder och de finansiella aktörerna och som enda tänkbara utvägen för att undvika en liknande krasch av marknaden som under 1930-talet. Dessvärre finns det en baksida. När detta genomförs i den utvecklade världen har en annan tanke rått när det gäller utvecklingsländer och deras försök att harmonisera den globala ekonomin som sköljt över dem. I den liberalistiska övertron på universella lösningar till alla världens problem har de finansiella världsinstitutionerna Världsbanken och Internationella Valutafonden (IMF) lagt fram sin medicin vilket lett till en minskning av den offentliga sfärens maktmedel. Dessa riktlinjer, framtagna i andan av 1980-talets försök att modernisera marknadsekonomierna efter deras implosion under 1970-talet, har visat sig verkningslösa och rentav förödande för dessa samhällen. I jämförelser med länder vilka förkastade dessa idéer och istället förstärkte sina institutioners möjligheter att påverka ekonomin har dessa, i stort sett afrikanska och i viss mån sydamerikanska länder, hamnat på kanten av ett sammanbrott.<sup>1</sup> Denna Washington konsensus, som den har kommit att kallats, bestående av tio punkter för snabb ekonomisk utveckling har inte uppfyllt sina löften. Istället med den antagna försvagningen av de offentliga institutionerna har den ekonomiska utveckling snarare bromsat in och lämnat ländernas medborgare utan rättslig säkerhet och vidgade samhällsklyftor. För att råda bot mot detta har forskare kommit fram till behovet att reformera dessa institutioner i syfte att stärka deras möjligheter i lagstiftning, reglering och fiskala verksamheter. Detta anser de ska leda till att länderna ska kunna ta del av marknadens ändå bevisliga fördelar.<sup>2</sup> Vad var det då som gick fel med Washington-konsensusen? Vilka punkter ledde till denna förskjutning i balansen mellan ekonomin och samhället? Eftersom den gängse uppfattningen är ett stärkande av institutionerna är det där problemet måste finnas och åtgärdas. Det som måste undersökas är omfånget av den statliga kapaciteten och dess institutioner utifrån den bild som förmedlas av Washington-konsensusen och de institutioner som följer den.

---

<sup>1</sup> Kwame Sundar, Jomo (2005) *Reform for whom? Beyond the Washington Consensus*

<sup>2</sup> Burki, Shahid Javed &, Perry, Guillermo (1999) *Beyond the Washington Consensus: Institution matters* Sid. 1f

## 1.2. Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka Washington-konsensusens institutionella statsbildning och göra en komparativ studie med min tidigare forskning kring samhällskontraktet. De slutsatser jag kom fram till vid tidigare forskning skapade bilden av den teoretiskt sett arketytiska statsbildningen av en liberal stat. Då vid jämförelsen med statsbildningen som förespråkas av Washington-konsensusen kan vi sedan teoretiskt bedöma om det verkligen är den institutionella kapaciteten som är det avgörande problemet för denna inbromsning i den ekonomiska utvecklingen hos dessa länder.

## 1.3. Forskningsfrågorna

Forskningsfrågorna för detta arbete blir då:

”Vilka institutioner och funktioner framhäver Washington-konsensusen vara nödvändiga för en fungerande stat?”

Denna fråga kommer vara det huvudsakliga forskningsområdet och identifiera de variabler som sedan ska användas som jämförelse med den följande frågan:

”Är statsbildningen som konsensusen förespråkar för svag för att upprätthålla den samhälliga ordningen utifrån kontraktsteorierna?”

Denna fråga kommer då att studera vilken grad av statsbildning Washington-konsensusen har och utifrån det göra bedömningen om den gjort en teoretisk godtagbar statsbildning eller om den är för svag för att kunna ta del av den ekonomiska tillväxten teoretiskt sett.

## 1.4. Tidigare Forskning

Tidigare forskning kring Washington-konsensusen och de institutioner förknippade med den, främst IMF och Världsbanken, började med John Williamsons förklaring över vad konsensusen var och den teoretiska tanken bakom i *What Washington means by policy reform*. Denna påvisade grunden för definitionen av vad IMF och Världsbanken sysslade med. Williamson har efteråt kommenterat hur det såg ut 1989 när han först skrev boken och hur läget har sett ut på senare år, bland annat i *The Washington consensus reconsidered: toward a new global governance* där han beskriver förskjutningen av vad han såg då och institutionernas metoder på senare år och *What should the World Bank think about the Washington Consensus* i vilken Williamson tar upp sina tio punkter igen och beskriver varför dem kom fram och hur de har implementerats rent praktiskt.

När det gäller den andra delen av undersökningen som rör statsbyggnaden utifrån kontraktsteorierna baseras det hela på min tidigare forskning om dessa teorier i *Lissabonfördraget – Värnet mot Globaliseringen?* I uppsatsen formulerar jag de grundläggande idéerna för kontraktsteorierna utifrån fyra av de större filosoferna på området Thomas Hobbes, John Locke, Jean-Jacques Rousseau och John Rawls. Sedan sammanställde jag dem i åtta punkter, uppdelade i primära och sekundära kriterier baserade på statens inre kärna och innehållet som ger staternas deras karaktär, men vilka inte var nödvändiga för att en stat skulle kunna existera och fungera. Förutom att basera detta på filosofernas egna verk fyllde jag även ut dem med forskning och analyser från andra professorer.

Slutligen, för att binda samman dessa två har jag även läst in mig på det ekonomiska systemets uppbyggnad, rent filosofiskt. Detta för att kunna förklara och försvara jämförelsen med min tidigare forsknings fokusering på en teoretisk statsbyggnad utan att definiera en optimal ekonomisk politik med den mer ekonomiskt inspirerade forskningen med syfte att skapa tillväxt som jag kommer analysera i detta arbete. Den huvudsakliga teoretiska grundvallen för detta arbete är Adam Smiths teorier i boken *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* och Karl Polanyis *Den Stora Omdaning: marknadsekonomis uppgång och fall* där han resonerar kring marknadssfären och den politiska sfären i det interaktiva spelet dem emellan för att skapa en stabil grund för ekonomisk tillväxt. Teorierna kommer även komplimenteras med ekonomihistorisk forskning för att påvisa rimligheten i dessa åsikter.

## **1.5. Metod och Material**

### **1.5.1. Angreppsätt**

Metoden för denna uppsats kommer vara en kvalitativ textanalys eftersom tillvägagångssättet passar bäst med det material jag kommer använda mig av. Detta kommer göra det enklare senare under den komparativa delen med min tidigare uppsats eftersom den uppsatsen är uppbyggd på samma sätt och därmed underlätta en jämförelse dem emellan. De punkter som utgör Washington-konsensusen kommer jag analysera med syfte att definiera de statsbärande institutioner vilka upprätthåller den statliga organisationen och ordningen. Förutom detta kommer även undersökningen rikta sig mot mottagarländerna för politiken förd av IMF och Världsbanken. De har, för att få ta del av de resurser dessa institutioner tillhandahåller, varit nödgade att vidta direkta åtgärder för att visa handlingskraft och långsiktighet i syfte att reformera de strukturer som orsakat krisen. Detta kommer ge en bild av vad institutionerna förväntar sig av länderna, baserad på synen om vad Washington-konsensusen innebär. När



väl dessa blivit identifierade ska jag ställa dem mot den idealiserade liberalteoretiska staten jag definierade i mitt tidigare arbete för att där göra en bedömning om den uppfyller kravet för en, i teorin, fungerande statsbildning.

#### 1.4.2. Material

Materialet jag kommer använda mig av är den ursprungliga definitionen av Washington-konsensusen av John Williamson från hans bok *Latin American Adjustment: How Much Has Happened*, Det viktigaste finns i kapitel 2 *What Washington Means By Policy Reform*. Utöver detta kommer jag analysera punkterna utifrån andra forskares tankar kring konsensusen för att ordentligt kunna bena ut begreppen och dess innebörd. Dessa komplimenteringar syftar till att ge en mer nyanserad bild av punkterna och förhindra en alltför endimensionell bild skapad utav mina egna tolkningar av Williamsons formuleringar. Detta kommer bli det teoretiska ramverket för Washington-konsensusen. För att göra den fylligare till formen kommer jag även använda data insamlad av IMF och Världsbanken över de åtgärder som ett antal länder genomfört för att möjliggöra sig stödet från dessa globala institutioner eller vad dem har krävt av länderna direkt. Därmed anser jag mig kunna skapa en verklighetsförankrad bild av Washington-konsensusen vilken inte enbart utgår från Williamsons grundläggande beskrivning från 1989. Dessutom anser jag att vi även kan få se om tankarna och idéerna bakom deras arbeten förändrats över tiden då de länder jag begränsat mig till sökt hjälp från IMF och Världsbanken under olika kriser, vissa har gått in i varandra medan andra står helt fritt omvärldens ekonomiska kriser.

För att visualisera den liberala statsbildningen kommer jag enbart utgå från mitt tidigare arbete eftersom jag anser att den har stötts och blötts i sin tidigare publicering samt att jag anser att diskussionen jag förde där fortfarande håller. De teorier jag fördjupade mig i står fortfarande som monumentala tankar om kontraktets hypotetiska betydelse för statsbildningen och har inte gröpts ur av tidens tand. De filosofiska kontraktsteoretikerna jag använde mig av anser jag står sig än idag och undersökningen jag gjorde då utgöt essensen av deras verk och smidde den teorin jag presenterade då och återupplivar för detta arbete. Hobbes, *Leviathans* fader med sin allsmäktige suverän; Locke, liberalismens grundare och frihetens bevarare; Rousseau, allmänviljans interpretör och jämställdhetens förespråkare och slutligen Rawls, den moderna socialliberalismens filosof och välfärdsstatens försvare. Alla deras idéer bidrog och skapade den idealiserade liberala staten vilken presenteras senare i arbetet.

När det gäller den tredje delen i mitt teorikapitel kommer jag använda mig främst av Adam Smiths *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* och Karl Polanyis *Den stora omdaning: marknadsekonomins uppgång och fall* för att belysa en grundläggande ekonomisk teori vilket jag kommer stärka med ekonomihistoriska arbeten. Mina förhoppningar är att jag ska kunna sammanfatta en möjlig nationalekonomisk teori med syftet att kunna göra min liberala kontraktsteori kompatibel med Washington-konsensusens mer ekonomiskt lagda kriterier. Anledningen till att jag valt Adam Smith är för att han anses vara den som påvisar hur vårt nuvarande ekonomiska system fungerar och vad det är som driver utveckling och vad som hindrar den. Han är dess personifiering. Därmed blir det utmärkt att ha hans verk som grund för en ekonomisk teori.<sup>3</sup> Polanyi å andra sidan är inte lika känd och har inte gjort ett lika stort avtryck. Däremot var han en nytänkare till Smiths verk och opponerade mot att den fria marknaden var möjligt att uppnå och inte var något annat än en utopi.<sup>4</sup> Därmed blir det intressant och väldigt givande att sammanföra deras tankar för att i den harmoni som kommer ur detta bedöma statens roll på det ekonomiska planet.

### 1.5.2. Operationaliseringar

För att kunna urskilja de viktigaste aspekterna ur Williamsons resonemang kommer jag använda mig av följande operationaliseringsfrågor för att kunna identifiera och forma den teoretiska statsbildningen som *de facto* förespråkas:

- 1) Vilka institutioner framhävs som nödvändiga för att genomföra de reformer Washington eftersträvar?
- 2) Inom vilka områden får den statliga organisationen agera utifrån konsensusen?
- 3) Inom vilka får de inte agera?
- 4) Vilka principer ska vägleda dessa statliga organisationer?

Dessa frågor kommer förhoppningsvis belysa den statsbild Washington vill förmedla och utgöra en bra jämförelse mot den stat kontraktsteorierna formade. Anledningen till att jag fokuserar på dessa punkter är för att teorin från mitt tidigare arbete inte berör vilket ekonomiskt system som är att fördrå eller vilken ekonomisk politik en stat ska förordas. Istället omnämner den endast de institutionella kriterierna och formerna för att en stat ska fungera. För identifieringen av ländernas åtaganden och strukturella reformer i enlighet med

---

<sup>3</sup> Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Sid. 9ff

<sup>4</sup> Polanyi, Karl (1989) *Den stora omdaning: marknadsekonomins uppgång och fall* Sid. 9f

konsensusen kommer jag använda Williamsons tio punkter och koppla samman dem med varandra för att få en mer konkret substans att jämföra med.

För de ekonomiska teorierna handlar det om att identifiera statens roll och begränsningar på den fria marknaden utifrån Smith och Polanyis tankar och sammanfattas i frågorna:

- 1) Vilken roll får staten ha i marknaden?
- 2) Inom vilka områden på marknaden är statens inblandning önskvärd och var är den inte det?
- 3) Vilka grundläggande makropolitiska verktyg får staten använda och i vilka syften?

Dessa punkter är till för att ytterligare stärka jämförelsen mellan konsensusen och kontraktsteorin. Genom att utforma en allmän ekonomisk teori för en stat och de begränsningar det anser jag täcker upp den saknade pusselbiten hos kontraktsteorin samtidigt som den förklarar varför tanken om en stark stat är ett kriterium för att hantera marknadens kraftiga genomslagskraft på samhällena och arbeta för att skydda mot de negativa biverkningarna på det sociala livet.

### 1.5.3. Validitet och Reliabilitet

Validiteten är om en undersökning mäter det som ska mätas och i denna uppsats uppfattar jag den som god. Jag vill med uppsatsen se över den institutionella delen av Washington-konsensusen genom de operationella frågorna, vilka jag anser ger klara utgångspunkter för hur jag ska analysera materialet, och jämföra det med en teoretisk statsbildning. Detsamma gäller för operationaliseringen kring de ekonomiska teorierna. Därmed anser jag validitetskravet som uppfyllt utifrån en kriterievaliditet.<sup>5</sup>

Reliabiliteten är att undersökningen görs tillförlitligt och kan upprepas och ge samma resultat är däremot inte lika enkelt att bekräfta eftersom uppsatsen grundar sig på analysen av en text och därmed kan det uppstå olika tolkningar av materialet vilket leder till att reliabiliteten kan ifrågasättas. Detta anser jag motverkas till viss del av kompletteringsmaterialet för att nyansera bilden av Washington-konsensusen vilket ska kunna göra det möjligt att följa hur arbetet har lagts upp för att sedan kunna komma fram till samma slutsatser. Samma spår gäller för Smith och Polanyis arbeten där jag underbygger deras teorier med historiskt erkända effekter på den ekonomiska tillväxten. Utifrån detta ser jag det som att reliabiliteten är

---

<sup>5</sup> Esaiasson, Peter et al. (2009) *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad* Sid. 68

uppfyllt så gott det går i sådana här undersökningar och kan acceptera reliabiliteten som godtagbar.<sup>6</sup>

#### 1.5.4. Avgränsningar

Jag har avgränsat mig till att i största möjliga mån behandla en teoretisk modell när det gäller Washington-konsensusen eftersom den anses vara väldigt enhetlig och använder samma modeller för varje land vilket gör det intressant att se hur det var tänkt att dessa länder skulle organisera sig.<sup>7</sup> Nu är Washington-konsensusen väldigt teoretisk och behöver fyllas ut med ländernas åtgärder för att få en mer konkretiserad bild av vad den verkligen innebär vilket lett till att jag undersöker länderna Sydkorea, Argentina, Ryssland och Kenya. Dessa länder har valts därför att länderna speglar alla kontinenterna och tillsammans skapas en bild från 1980-talet fram till 2000-talet av Washington-konsensusens agenda. Sydkorea speglar det ekonomiska miraklet i Asien efter efterkrigstiden med stigande BNP och ökad levnadsstandard som under 1990-talet kollapsade och IMF fick ingripa, men vilka därefter haft en god återhämtning och inte haft några fler besök från Washingtoninstitutionerna.<sup>8</sup> Argentina representerar den ursprungliga gruppen länder som Washington-konsensusen applicerades på i Latinamerika och varit det land IMF lyft fram som ett föregångsland fram tills 2001 då den ekonomiska kris som drog ner landet i ekonomiskt och politiskt kaos.<sup>9</sup> Ryssland reformerades utifrån Washington-konsensusen under 1990-talet och var en av många före detta kommunistiska europeiska stater som IMF och Världsbanken tog på sig till att föra över från planekonomi till en marknadsanpassad, men som fick sig en törn i dyningarna av Östasienkrisen och nära kollaps 1998.<sup>10</sup> Kenya är ett av de många länder i Afrika som kämpar för att ta sig ur fattigdomen som gripit kontinenten sedan kolonialismens zenit och har varit en av de mer lyhörda mottagarna av råden från IMF och Världsbanken, men likväl har inte detta gett de önskade resultaten om stark tillväxt och en generell minskning av de sociala problemen och fattigdomen.<sup>11</sup>

Det finns fler länder som kan undersökas, men Joseph E. Stiglitz, före detta vicepresident på Världsbankens och känd nationalekonom lyfter upp dessa länder i sin kritik av främst IMF och dess implementering av Washington-konsensusen. Stiglitz ansåg att IMF i synnerhet varit

---

<sup>6</sup> Esaiasson, Peter et al. (2009) *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad* Sid. 70f

<sup>7</sup> Stiglitz, Joseph E. (2003) *Globaliseringen och dess kritiker* Sid. 24

<sup>8</sup> Stiglitz, Joseph E. (2003) *Globaliseringen och dess kritiker* Sid. 136f

<sup>9</sup> Stiglitz, Joseph E. (2003) *Globaliseringen och dess kritiker* Sid. 65f; 80f

<sup>10</sup> Stiglitz, Joseph E. (2003) *Globaliseringen och dess kritiker* Sid. 143f

<sup>11</sup> Stiglitz, Joseph E. (2003) *Globaliseringen och dess kritiker* Sid. 52

för enkelriktade i appliceringen av Washington-konsensusen kunde appliceras på vilket land som helst utan att behöva ta hänsyn till flertalet faktorer vilka kunde påverka arbetet. IMF gav samma svar till länderna som rådfrågade dem utan att reflektera över dess konsekvenser eller betydelse för länderna.<sup>12</sup> Detta synsätt bekräftas av andra rapporter kring IMF och Världsbankens arbeten med fattiga länder.<sup>13</sup> Med detta i åtanke anser jag det väldigt rimligt att ett fåtal länder räcker för att belysa detta och att skillnaderna i geografi och förutsättning för länderna kommer ge en klarläggande, men ändå mångfacetterad bild av konsensusens påverkan på mottagarna av hjälpen.

---

<sup>12</sup> Stiglitz, Joseph E. (2003) *Globaliseringen och dess kritiker* Sid. 28

<sup>13</sup> Jones, Tim & Hardstaff, Peter (2005) *Denying Democracy: How the IMF and World Bank take power from the people* Sid. 11

## 2. Teori

### 2.1. Washington-konsensusen

Washington-konsensusen, myntad av professor John Williams 1989, har varit den grundläggande modellen för den ekonomiska politik som förts av IMF och Världsbanken i krisdrabbade och utvecklande länder. Tio punkter eller instrument blev receptet för en teoretisk modell för att kunna stävja en kris och sedan vända utvecklingen till en väg kantad av ökad tillväxt och medförandes en högre levnadsstandard. Vissa såg den som ett svar på Keynes ekonomiska politik där staten aktivt agerade för att förhindra extremerna i den ekonomiska konjunkturcykeln med subventioner och statligt ägande vilken fick sig en ordentlig törn under 1970-talets stagflation.<sup>14</sup> Andra lägger fram att de resultat som kommit i dagen från länder där dessa instrument implementerats förvärrat, varit oförändrade eller i de mest positiva undersökningarna, endast gett en obetydlig tillväxt.<sup>15</sup> Om det är en lyckad strategi eller inte ska inte undersökas här. Vi ska gå djupare och finna hur dessa riktlinjer formar statens möjligheter till påverkan i samhället som förhoppningsvis träder fram i och med denna undersökning. Låt oss då gå igenom del för del av Williamsons tio punkter.

#### 2.1.1. Budgetdisciplin

Den första punkten är mer eller mindre en kritik mot det keynesianska sättet att hantera konjunkturedgång med att minska de statliga intäkterna samtidigt som staten använder stora summor för att hålla uppe efterfrågan i samhället. Själva principen är inte helt förkastlig enligt Williamson, men ofta har den missanvänts av de styrande som låtit utgifterna skena iväg för att de inte vågat tagit tag i de problem som ligger till grund för det. Williamson är av den åsikten att ett underskott som mest borde ligga runt 1 – 2 % och ska tillägnas olika infrastruktur projekt för att kortsiktigt motverka de mest negativa effekterna av krisen, men även lägga grund till en framtida återhämtning av tillväxten. Utöver det är budgetunderskotten ett misslyckande. Därmed måste staten sträva efter att hålla ordning i finanserna för att skapa makroekonomisk stabilitet.<sup>16</sup>

#### 2.1.2. Offentliga Utgiftsprioriteringar

För att budgetdisciplinen ska fungera hänvisar Williamson till två metoder som alltid gett resultat, skatthöjningar och utgiftsminskningar. Williamson anser att den rådande

---

<sup>14</sup> Narcís, Serra & Stiglitz, John (2008) *The Washington Consensus reconsidered: toward a new global governance* Sid. 3

<sup>15</sup> Aziz, Jahangir & Wescott, Robert F (1997) *Policy Complements and the Washington Consensus* Sid. 7

<sup>16</sup> Williamson, John (2002) *Washington Means by Policy Reform*

konsensusen från Washington ligger inom utgiftsminskningarna efter Reagan-eran i amerikansk politik. I samma veva drar han upp de undantag som i mindre mån utsätts för de statliga utgiftsminskningarna och ligger inom områden som det militära, vård, utbildning och infrastruktur. Det viktigaste för Williamson är att minska de subventioner som går till att snedfördriva marknaden och dränera de offentliga finanserna vilket inte stärker landets ekonomi. Givetvis finns det grader i helvetet och Williamson för fram att om de implementeras på rätt sätt så kan de bidra till en positiv utveckling av den ekonomiska tillväxten, men det viktigaste enligt Williamson är att staten ska kunna förklara nyttan med dessa subventioner som fortfarande finns kvar och detta utifrån kontexten av vad de bidrar till ett stärkande av resurs- och inkomstfördelningen i landet.<sup>17</sup>

### 2.1.3. Skattereformering

Mycket enkelt lägger Williamson fram detta att den grundläggande principen är att skattebasen ska breddas och att marginals-katten inte ska vara för hög. Denna kontrasterar utgiftsminskningarna som förespråkades i den tidigare punkten och bildar ett tredje alternativ till att hålla budgeten i balans då skatten teoretiskt sett inte höjs utan bara läggs på fler axlar som delar bördan. Detta har setts som ett bättre alternativ av det politiska Washington vilka enligt Williamson skyr höjda skatter som pesten. Detta har hos de Washingtonbaserade teknokraterna stämplat politikerna som oansvariga och politiken de bedriver som oförståelig vilken går stick i stäv med den politik som förespråkas till andra länder om att budgeten måste vara i balans. Återgår vi till skattereformeringen, som inte är något annat än att se till att förbättra indrivningen av skatterna för att balansera budgeten, så det finns förstås ett problem med skatteflykt och skatteparadis. Williamson konstaterar att det för närvarande inte finns en bra metod till att hantera detta, men att det borde vara möjligt under ett lite längre tidsperspektiv.<sup>18</sup>

### 2.1.4. Räntepolitik

I diskussionen kring hur en stat ska förhålla sig till räntepolitiken ligger två skilda principer bakom besluten som Williamson tar upp. Den första principen går ut på att räntorna är marknadsstyrda, dvs. att de inte sätts av politiker eller byråkrater vilket skapar obalans på marknaden och ökar den potentiella risken för ett korruptt samhälle då de ansvariga för räntan kommer utsättas för ett hårt tryck för att få förmånliga avtal eller de ansvariga kan begära vissa tjänster för billigare krediter. Den andra principen är att räntans syfte är kopplad till att

---

<sup>17</sup> Williamson, John (2002) *Washington Means by Policy Reform*

<sup>18</sup> Williamson, John (2002) *Washington Means by Policy Reform*

öka det privata sparandet och motverka en kapitalflykt från länderna. Williamson tolkar detta som att räntans primära uppgift är att vara lagom hög för att gynna ett privat investeringsklimat och undvika att staten skuldsätter sig i allt för hög grad. Williamson argumenterar även för att under lugna perioder så fungerar principerna utan problem och går inte emot varandra, men att i kristider så innebär det att räntorna blir för höga i ett marknadsanpassat räntesystem för att kunna åtgärda de problem som länder står inför.<sup>19</sup>

### 2.1.5. Valutapolitik

När det kommer till valutapolitiken så finns det två vägar att välja mellan. Antingen låter man valutan och dess växelkurs vara rörlig eller så bestäms den utefter de mål som länderna vill uppnå enligt de makroekonomiska förutsättningarna som länderna befinner sig i. De strömningar som finns, enligt Williamson, lyfter upp det första alternativet som det bästa över lång tid, men att det andra alternativet är mer lockande i strävan att uppnå en mer fördelaktig växelkurs för att kunna kontrollera valutaflödet in och ut ur landet. Williamson påvisar då att det bästa för utvecklingsländer vid en fast växelkurs vore att hålla en sådan nivå på att det gynnar en exportindustri att växa och frodas, men samtidigt undvika att skapa en ohämmad inflation och gröpa ur de inhemska investeringarna. För båda dessa metoder skall den förda politiken även föras så att växelkursen förblir stabil med syftet att skapa en förutsägbarhet på marknaden och stabilisera ekonomin.<sup>20</sup>

### 2.1.6. Handelspolitik

Den reform som eftersträvas på detta område är kort och gott ökad liberalisering av importen. Syftet med denna reform är att motverka en alltid förvrängande protektionism där ekonomin tar stor skada, både utifrån att ens egna exportprodukter riskerar att utsättas för motaktioner vilket förstör landets industrier och för det andra leder till att marknaden inom landet förvrängs så att priserna hålls på en för hög nivå och den inhemska ekonomin utarmas. Resurserna som går till att betala det högre priset kunde i större utsträckning använts till att investerat i bättre samhällsservice eller gynna andra inhemska företag. Williamson påpekar att den värsta sortens protektionism är importlicenseringen vilket förutom de negativa följderna på marknaden även skapar en grogrund för korruption där byråkrater återigen bestämmer vilka som får tillgång till marknaden och hur stor del av marknaden de når ut till. Givetvis tar Williamson även upp fördelarna med en protektionistisk politik och om det ska införas, rekommenderar han tullavgifter som den bästa metoden då de är generella och att ansvaret

---

<sup>19</sup> Williamson, John (2002) *Washington Means by Policy Reform*

<sup>20</sup> Williamson, John (2002) *Washington Means by Policy Reform*



inte ligger ytterst hos en ensam person. Den första godtagbara anledningen till att driva en protektionistisk politik och göra avsteg från frihandelsidealet är oftast knutna till skapandet av nya företag som inte klarar konkurrensen för tillfället, utan måste växa till sig för att sedan konkurrera på lika villkor, så kallade spädbarnsindustrier. Williamson föreslår även en tullavgift inom spannet 10 – 20 %. Det andra avsteget hör till övergången från en sluten ekonomi till en öppen. Påfrestningarna under en övergång kan få katastrofala följder för den inhemska marknaden, industrin och ekonomin och bör bäst hanteras med små steg i taget för att vänja dem vid konkurrensen och anpassa dem till det öppnare systemet. Här framhäver Williamson två olika tillvägagångssätt där det ena går efter en fast tidtabell för alla länder vilket Världsbanken förordar i sina strukturanpassningsprogram medan Williamson själv förespråkar en individuell anpassning när landet känner sig redo efter att studerat den europeiska liberaliseringen under mitten av 1900-talet.<sup>21</sup>

### 2.1.7. Internationella Direktinvesteringar

Direktinvestering från utlandet ses som ett utmärkt komplement till inhemska investeringar vilka inte dränerar den nationella ekonomin och invånarnas eget sparande. Williamson konstaterar även att detta inte är ett prioriterat område eftersom det anses vara dumdrigt att genomföra åtgärder för att hindra inflödet av det utländska kapitalet. Investeringarna behöver inte endast vara i form av kapital, utan kan även anta formen av tekniskt kunnande och kunskap. Detta använts sedan för att förbättra den inhemska produktionen, både till att stärka ekonomin inom landet och för att skapa en konkurrenskraftig exportindustri. Givetvis finns det tillfällen då länder reagerat mot dessa investeringar. Williamson benämner detta som att föra en nationalistisk politik och hålla borta utländskt inflytande vilket det politiska Washington starkt gått emot, förutom de tillfällen som de själva praktiserar detta. Investeringarna används till största delen av de mer regeringsfinansiella instituten i Washington där de ser det som ett användbart verktyg för att rekonstruera om skulderna ett land har medan IMF inte har lika stor tilltro till det. De ser det som en risk för en ökad inflation i den nationella ekonomin och därmed skulle det undergräva stabiliteten de är ute efter och i förlängningen leda till höjda räntor.<sup>22</sup>

### 2.1.8. Privatisering

Privatiseringens fördelar, enligt Williamson, ligger i det faktum att de budgetunderskott vilka staten ådragit sig kan minska med en statlig utförsäljning som ger en direkt synbar effekt med

---

<sup>21</sup> Williamson, John (2002) *Washington Means by Policy Reform*

<sup>22</sup> Williamson, John (2002) *Washington Means by Policy Reform*

en tillgång av kapital samt en längre effekt där utgifterna för det företag de sålde av försvinner. De andra effekterna Williamson ser som positiva är tron på att det privata sköter detta effektivare och därmed sparar in kostnader för samhället i helhet och de resurserna vilka missanvändes kan användas till viktigare och mer nödgade investeringar. Självklart är det ingen universell lösning på ett lands ekonomiska problem konstaterar Williamson, främst för att nationaliseringar i fattiga länder oftast har skett till följd av att den privata sektorn i dessa länder varit för svag för att fylla medborgarnas efterfråga. Återigen tar Williamson upp att de politiska institutionerna i Washington ser detta som ett nationalistiskt försök att stänga ute omvärlden och i förlängningen utarma sitt folk. Dessa fördelar, som Williamson påpekade, överväger nackdelarna med privatisering, men Williamson förespråkar en takt där företagen anpassar sig efterhand med de marknadsmässiga villkoren för att klara en konkurrens som de inte utsatts för tidigare. Däremot är han inte främmande för att det offentliga näringslivet har fördelar gentemot det privata under särskilda omständigheter när kostnaderna och vinsterna för det privata inte genererar tillräckligt med motivering för dem att tillhandahålla tjänsterna. Williamson nämner främst transport- och vattennäten som ett viktigt område att fortsatt ha statlig kontroll över. Däremot är tankarna i Washington det motsatta där de höjer det privata som lämpligaste ägandeformen i alla lägen.<sup>23</sup>

### 2.1.9. Avreglering

Denna punkt syftar i allmänhet till att öka konkurrensen inom de flesta områdena genom att möjliggöra för enklare och mer överskådliga regler och därmed underlätta bildandet och drivandet av nya företag samt minska de administrativa kostnaderna för att kontrollera och utreda bolagen. Williamson behandlar främst de latinamerikanska förhållandena eftersom det var detta Washington-konsensusen först formulerades för och han konstaterar att i Latinamerikas fall så är detta en viktig åtgärd att genomföra eftersom de latinamerikanska länderna har några av världens mest reglerade marknader. Inte nog med det, ofta har det latinamerikanska systemet ökat riskerna för korruption när lågbetalda statsanställda ska granska och besluta om olika företag vilket drastiskt förskjuter den fria marknaden och försämrar för medborgarna i länderna. Systemet de flesta latinamerikanska länderna använder har varit ett fall till fall avgörande och därmed skapat en oförutsägbarhet som transfererat

---

<sup>23</sup> Williamson, John (2002) *Washington Means by Policy Reform*

osäkerheten till marknaden. Detta har då inte skapat den solida grunden för den ekonomiska tillväxt de eftersträvat.<sup>24</sup>

### 2.1.10. Äganderätt

Äganderätten, den monumentala pelaren i det nuvarande ekonomiska systemet, är enligt Williamson ingen större diskussionsfråga, den är ett måste för att en ekonomisk tillväxt ska vara möjlig. Därmed måste den stärkas för att försäkra att den efterföljs. Med exemplet Latinamerika nämner Williamson att detta skydd saknas och skulle vara en av orsakerna till deras eftersatta tillväxt.<sup>25</sup>

## 2.2. Andersson-kontraktet

Nedan följer en förklaring för de olika punkterna i det inofficiellt benämnda Andersson-kontraktet i sin helhet och en kort sammanfattning över de idéer vilka låg till grund för dem. Syftet med själva kontraktet var att sammanställa de grundläggande kontraktsteorierna för att utkristallisera idealet för en modern liberal stat och urskilja de institutioner och system nödvändiga för staten att skydda och ta hand om sina medborgare. Detta jämfördes sedan med Lissabonfördraget för att se om det kunde fungera som ersättare för de tidigare kontrakt som höll ihop nationen med medborgarna innan globaliseringen eroderade bort många av de verktyg staten haft till sitt förfogande.

### 2.2.1. En lagstiftande instans

En instans med syftet att besluta lagarna inom staten, grundat på idéerna från filosoferna Jean-Jacques Rousseau och John Rawls om ett organ vilket kanaliserar hela befolkningens vetande i att både besluta om lagstiftningar samt att vara en rådfrågande instans för det som bland annat Rousseau benämnde som Suveränen. Suveränen kan sammanfattas som en motsvarighet till en statminister, kung, president eller annan stats- eller regeringschef med beslutande makt medan den lagstiftande kan jämföras med ett demokratiskt parlament.<sup>26</sup>

### 2.2.2. En verkställande instans

När väl den lagstiftande instansen beslutat om nya lagar måste dessa implementeras, föras ut och upprätthållas och här kommer den verkställande instansen in. Baserad på Thomas Hobbes och John Lockes tankar om att Suveränen besitter de polisiära och militära delarna i syfte att skydda medborgarna och mer eller mindre tvinga dem att följa de lagarna staten beslutat om.

---

<sup>24</sup> Williamson, John (2002) *Washington Means by Policy Reform*

<sup>25</sup> Williamson, John (2002) *Washington Means by Policy Reform*

<sup>26</sup> Andersson, Niklas (2009) *Lissabonfördraget – Värnet mot Globaliseringen?* Sid. 22

Detta är också den instans vilka fått mest långtgående befogenheter i dess strävan att genomföra de kollektivt fattade besluten och har rätt till att inkräkta på medborgarnas privatliv i, som det så fint heter, deras eget intresse. Detta intresse innebär då att försäkra lagarnas obestriddbarhet utanför den demokratiska ordningen och låta de laglydiga människorna växa inom lagarnas gränser.<sup>27</sup>

### 2.2.3. En dömande instans

Den tredje av de första huvudinstanserna för statens är, som titeln säger, en dömande instans, det vill säga en domstol eller liknande. Inspirerad av Locke och Rawls arbeten är dess främsta uppgift att tolka den lagstiftande instansens lagar, döma utefter dem och förhålla sig oberoende till de andra instanserna. Detta blir ett av kraven för att upprätthålla en rättsäker stat med tydliga lagar för att skapa förutsägbarhet i samhället. Utan denna förutsägbarhet tenderar samhällsutvecklingen att stagnera med medföljande osäkerhet och ad hoc-lösningar för juridiska frågor.<sup>28</sup>

### 2.2.4. Beskattningsrätt

De tre nämnda punkterna är de första av de fyra primära kraven för att kunna skapa den grundläggande konturen för en stat. Detta tredelade lagsystem skapar trygghet och stabilitet i en annars så kaotisk värld, men som allt annat runt omkring oss så behöver detta finansieras och det är här beskattningsrätten kommer in. De grundläggande orsakerna till behovet av beskattningsrätten, förutom att bekosta de olika instansernas åtaganden enligt de hobbianska grunderna, innefattar även den av Rawls uppmuntrade idén om statens ansvar att reallokera resurser i syfte att uppnå ett mer jämställt samhälle. Därmed måste staten ha möjligheten att driva in resurser för att genomföra detta och upprätthålla en kvalitativ standard oberoende av särintressens inflytande.<sup>29</sup>

### 2.2.5. Utbildningssystem

De fyra kommande punkterna är inte det viktigaste för att en stat ska kunna existera, det tar de fyra primära målen hand om. De fyra kommande punkterna, här benämnda sekundära kriterier, är mer relaterat till utformningen av karaktären på staten och de möjliga dragen som de olika filosoferna såg var möjliga hos den. Den första av dessa är hämtat från Hobbes *Leviathan* där han förespråkade ett centraltstyrt undervisningssystem med utbildandet av medborgaren som den primära huvuduppgiften. Förvisso handlade det mer i Hobbes fall om

---

<sup>27</sup> Andersson, Niklas (2009) *Lissabonfördraget – Värnet mot Globaliseringen?* Sid. 22

<sup>28</sup> Andersson, Niklas (2009) *Lissabonfördraget – Värnet mot Globaliseringen?* Sid. 23

<sup>29</sup> Andersson, Niklas (2009) *Lissabonfördraget – Värnet mot Globaliseringen?* Sid. 23

en indoktrinering av medborgarna till att följa Suveränen, men att om vi bortser från det så framkommer en tanke att medborgarna ska lära sig att kunna skilja på vad som är rätt eller fel, sant eller falskt, gott och ont där Hobbes såg Suveränen som den enda legitima maktutövaren vilken inte kunde ha fel. Dessutom ingick i utbildningen grundtanken om att samhällets normer kunde läras ut därifrån och därmed stärka sammanhållningen inom samhället. Denna tanke var också en del av den lockianska tanketraditionen där Locke var av den tron att de sociala normer vilka samhället är byggt på lärdes ut till medborgarna när de agerade tillsammans. En gemensam allmänutbildning skulle underlätta dess spridande och göra normerna mer enhetliga eftersom de tenderade att förändras mellan olika länder, områden, grupper, familjer och över tiden generellt.<sup>30</sup>

### 2.2.6. Äganderätt

Det andra sekundära kriteriet grundar sig på Lockes teser som bygger hela sin statsbildning på individens äganderätt. Detta var anledningen till statens skapande, att upprätthålla lagarna så att det människan skapade på lagfullt sätt skulle tillfalla henne och inte hotas att fräntas av andra som inte respekterar hennes ägande. I stort sett skall hennes innehav även skyddas från statligt intrång enligt Locke, men den principen kan frångås ifall staten är hotad i sin existens och måste ta till alla resurser som finns tillhands för att skydda medborgarna. Därmed går medborgarnas säkerhet före den annars så obestridbara äganderätten. En tanke som stöddes av Rousseau när samhällets väl och ve går före allt. Även Rawls förankrade en ägandetradition i sitt statsbyggande, men ansåg även att staten hade rätt att fördela resurserna mellan medborgarna vilket skulle inkräkta på Lockes i stort sett oantastliga idé.<sup>31</sup>

### 2.2.7. Utjämnande fördelningssystem

Detta sjunde kriterium för en stat baseras mestadels på Rawls starka tanke om ett mer rättvisare samhälle där principen om rättvisa skulle vara den genomsyrande andan i de olika institutionerna och organen i samhället. Detta tillsammans med en jämställdhetstanke för att komplimentera varandra i strävan att uppnå ett bättre samhälle. För att uppnå detta skall staten anta formen av en modern välfärdsstat där de gemensamma resurserna fördelas mellan medborgarna från de mest välställda till de som har minst, allt för att människorna ska ha lika möjligheter att ta sig fram i livet, oavsett bakgrund. Välfärden var en av de mer centrala delarna i Rawls teorier och ansågs vara den grundläggande anledningen till att människor ingick i samhällets omfamning. Fördelningssystemen handlar inte endast om att fördela

---

<sup>30</sup> Andersson, Niklas (2009) *Lissabonfördraget – Värnet mot Globaliseringen?* Sid. 23f

<sup>31</sup> Andersson, Niklas (2009) *Lissabonfördraget – Värnet mot Globaliseringen?* Sid. 24f

ekonomiska resurser utan berör även andra socialpolitiska områden som allmän sjukvård. Det viktigaste däremot för dessa system är att de är universella och kommer alla till godo. I längden anses detta statliga åtagande leda till en högre levnadsstandard för befolkningen i allmänhet och i slutändan även ha en gynnande effekt på samhället.<sup>32</sup>

### 2.2.8. Rätten att lämna kontraktet

Detta sista kriterium berör tankarna kring att om medborgarna ingått i ett kontrakt för att tillförsäkra sig fördelar genom att ge upp vissa naturliga rättigheter så måste det finnas ett sätt att lämna kontraktet. Mest för att medborgarna ska kunna kräva ansvar av de människor som de gett makten till att styra över dem. Idén är främst framförd av Locke som var den enda av filosoferna vilka såg en möjlighet att kunna lämna kontraktet utan att det upplöstes i anarki och revolutioner, tankar främst förespråkade av Hobbes som knöt samman kontraktet med utnämmandet av en Suveränen. Suveränen och hans efterkommande var knutpunkten för kontraktet och när de dog ut upplöstes samhället och det anarkiska naturtillståndet vidtog vilket ofta utmynnade i blodiga konflikter tills människorna kunde enas under en ny suverän som fick återskapa och upprätthålla kontraktet. Lockes tanke var mer att vi frivilligt ingått i samhällets famn i syftet att kunna säkra rättigheter vilka skulle gå förlorade i konflikter utan en oberoende domare som fällde avgörande om vilket fick bli staten. Den naturliga friheten skulle då medborgarna avsäga sig till förmån för den säkerhet som staten kunde garantera, men frivilligheten innebar även att om inte staten eller samhället kunde garantera dessa förmåner som de tillskansat sig i kontraktet hade medborgarna rätt att upphäva det eller lämna det för att i teorin förhandla fram ett nytt kontrakt.<sup>33</sup>

## 2.3. Teorin om marknadens och samhällets symbios

Nu när vi benat ut de olika teorierna så kommer den oundvikliga frågan om hur det är möjligt att jämföra två så skilda teorier med varandra. Jag är väl medveten att detta kan vara problematiskt speciellt med tanke på att mycket av det som sammanfattas i Washington-konsensusen berör ekonomipolitiska områden medan Andersson-kontraktet sammanfattar en statsbyggnad länkad till vilka institutioner, åtaganden och medel en stat innehar. Det är inte omöjligt som jag ska påvisa i denna del av teorikapitlet där vi undersöker den nationalekonomiska grundteorin och komplement till denna.

---

<sup>32</sup> Andersson, Niklas (2009) *Lissabonfördraget – Värnet mot Globaliseringen?* Sid. 25

<sup>33</sup> Andersson, Niklas (2009) *Lissabonfördraget – Värnet mot Globaliseringen?* Sid. 26

### 2.3.1. Adam Smith – Ekonomins uttolkare

Nationalekonomins grundare anses vara Adam Smith. Hans verk har varit en av liberalismens grundtankar och är vårt ekonomiska systems fundament. Essensen av teorin är att individerna själva ska kunna utnyttja sina ihoptjänade resurser till att antingen investera för en framtida avkastning eller ett rus i samma stund individen tjänat ihop sitt kapital.<sup>34</sup> Han misstrodde också statens kapacitet att kunna öka välbefindandet i landet med fler regleringar av marknaden och såg endast statsmaktens möjlighet som ett resursfördelande organ. Alltför många regleringar har konstaterats haft en missgynnande effekt på den ekonomiska utvecklingen vilket ekonomerna Douglass C. North och Robert Paul Thomas påpekat i sin forskning.<sup>35</sup> Vad Smith menade med resursfördelande var i den meningen att staten kan föra in resurserna i områden som det privata näringslivet inte hade investerat och utvecklat, men han betonar även att det är en stor chans att denna omfördelning inte hade utvecklat samhället i större grad om det privata näringslivet hade fått hålla sig för sig själva utan statlig inblandning.<sup>36</sup> Landes var även av den anledningen att det måste existera ett privat näringsliv för att inte innovationen i samhället skulle stagnera.<sup>37</sup> Flera åtgärder den statliga makten kan använda, men som Smith rekommenderar att de inte gör, är att införa tullar och förbud för importvaror till landet, eftersom det enligt honom tenderade att skapa en förvriden marknad med olika monopol inom dessa verksamheter vilket alltid varit till nackdel för medborgarna. Smith såg även monopol som en del av staten för att det innebar genom hans synsätt att staten tryckte på medborgarna och samhället att följa en riktning för samhällets utveckling av staten som redan förutbestämd väg.<sup>38</sup> Rondo Cameron, ekonomihistoriker, kopplade sambandet mellan en avreglering för konkurrensens skull med behovet av frihandel. Detta tillsammans ledde till en minskning av statens makt och ytterligare ett bevis för att den skulle hålla sig borta från marknaden.<sup>39</sup> Förutom den negativa effekten på samhällets utveckling fanns det enligt Smith även en risk att importtullar dramatiskt skulle försämma relationen länder emellan och kunna leda fram till ett handelskrig vilket skadar den egna ekonomin och i förlängningen mynnade ut i ett riktigt krig.<sup>40</sup>

---

<sup>34</sup> Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Sid. 116

<sup>35</sup> North, Douglass & Thomas, Robert (1973) *Västerlandets Uppgång: Europas ekonomiska historia 900-1700* Sid. 12f

<sup>36</sup> Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Sid. 182ff

<sup>37</sup> Landes, David S. (2000) *Nationers välbefindande och fattigdom: varför vissa länder är rika och andra fattiga* Sid. 257f

<sup>38</sup> Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Sid. 182ff

<sup>39</sup> Cameron, Rondo (2001) *Världens ekonomiska historia: från urtid till nutid* Sid. 264

<sup>40</sup> Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Sid. 191

Vad är då en stats huvudsakliga uppgift enligt Smith? Konkretiserat består staternas uppgift av tre saker menade Smith. Den första är att staten ska agera som ett yttre värn gentemot våld från utomstående krafter, bland annat då invasioner.<sup>41</sup> För det andra ska staten ägna sig åt att skydda medborgarna från förtryck och orättvisor från sig själva.<sup>42</sup> Detta är en monumental tanke bakom ekonomisk tillväxt där Landes ansåg att tillväxt endast kan säkras i områden där tillfälle och trygghet existerar.<sup>43</sup> Den tredje och sista är att tillhandahålla en viss minimal service till medborgarna i sådana områden som inte skulle löna sig att låta tas om hand av det privata näringslivet, främst då domstolar och styrorgan inom staten. Dock är det oklart exakt vilka områden Smith syftade på eftersom han endast benämner ett övergripande kriterium vilket var att de som arbetade med dessa områden inte kunde försörja sig på sitt arbete och därmed behövde betalas av staten.<sup>44</sup>

Ytterligare serviceområden där statsmakten, enligt Smith, får vara den primära aktören tillkommer inom infrastrukturen vilka Smith benämnde som offentliga anläggningar, gällandes till största delen till hamnar, vägar, broar och kanaler och liknande. Infrastrukturer och närheter till marknader har konstaterats av ytterligare en ekonomihistoriker, Dudley Dillard, som viktiga tillväxtfaktorer för länder och områden och Landes var av samma mening.<sup>45</sup> Helst ska de inte vara skattefinansierade utan kopplas till de som utnyttjar det med särskilda avgifter och tullar. Även om det ska vara en statlig tillhandahållen service som ska fungera förordar Smith att ansvaret på dessa hamnar så nära personen i fråga. Helst ska inkomsten för förvaltaren knytas till en del av avgifterna för utnyttjandet av den service han tillhandahåller. Tanken är då att personen i fråga kommer ta större ansvar i underhållet av infrastrukturen eftersom han inte får en annan ersättning medan statsanställda byråkrater hellre skulle upprätthålla en vacker fasad medan allt skulle ruttna bort och förfalla från insidan och tillslut göra resandet över dessa omöjlig.<sup>46</sup>

Vi har konstaterat att statens uppgifter faller inom områdena för att trygga medborgarna och möjligheterna för handel genom rättsäkra institutioner och kontrollen över landets infrastrukturer, men vilka industriella områden får då staten stödja och använda våra

---

<sup>41</sup> Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Sid. 258

<sup>42</sup> Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Sid. 262

<sup>43</sup> Landes, David S. (2000) *Nationers välstånd och fattigdom: varför vissa länder är rika och andra fattiga* Sid. 56

<sup>44</sup> Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Sid. 269

<sup>45</sup> Dillard, Dudley (1969) *Västeuropas och Förenta staternas ekonomiska historia* Sid. 66; Landes, David S. (2000) *Nationers välstånd och fattigdom: varför vissa länder är rika och andra fattiga* Sid. 70f

<sup>46</sup> Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Sid. 270ff



gemensamma resurser till? Tar vi hänsyn till det första kriteriet för statens åtaganden gentemot befolkningen så ser vi skyddet från hot och våld som den viktigaste aspekten.<sup>47</sup> Lägg därmed till att för en ekonomisk utveckling ska ske krävs det att människorna känner sig säkra och trygga i sin omgivning som Smith och Landes.<sup>48</sup> Vad krävs då för att säkra detta till medborgarnas fördel? Smith benämner då försvaret som en verksamhet vilket staten får gynna med sina resurser, ett försvar med vilken denna säkerhet ska garanteras.<sup>49</sup> Dessvärre förutspådde han att i takt med samhällets utveckling skulle denna näring bli dyrare att underhålla vilket är en av anledningarna till att staterna är de enda som kan hålla uppe denna näringsgren med de resurser som staterna besitter.<sup>50</sup> Så långt så väl i Smiths tankar, men hur ska samhället utvecklas? En viktig aspekt är att det finns tillgång till en utbildad befolkning vilka kan förbättra och utveckla de industriella instrumenten eller arbetssättet vilket leder till ett gynnsammare samhälle enligt Dillard.<sup>51</sup> Cameron lade även fram ett statistiskt underlag där han kunde bevisa en korrelation mellan en välutbildad befolkning och takten på industrialisering och tillväxt.<sup>52</sup> Dessa tankar fanns även hos Smith där staten ska se till att alla ska kunna få lära sig att läsa, skriva och räkna på den mest grundläggande nivån och sedan en mer anpassad utbildning beroende på vilka arbeten som kunde tänkas ligga framför en. Inte en avgiftsfri utbildning och inte heller helt sponsrad av staten, men likväl en utbildning för alla.<sup>53</sup> Landes är också inne och förespråkar behovet av ett utbildningssystem för att föra tidigare erhållen kunskap vidare till nästa generation.<sup>54</sup> Skolväsendet skall även vara den förenande länken mellan medborgarna där de lär sig samma normer och värderingar för att fungera i det samhälle de lever i.<sup>55</sup>

Slutligen tar Smith upp frågan över hur dessa saker ska bekostas utöver de avgifter vilka beläggs på den service som medborgarna bestämmer sig för att utnyttja, vilket sprids på de utnyttjande individerna förutom då gällande de varor vilka transporteras på de avgiftsbelagda vägarna och som får högre pris vilket berör alla som köper dem. Han såg att medborgarna måste beskattas i viss mån för att tillhandahålla de andra åtaganden staten tagit på sig.

---

<sup>47</sup> Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Sid. 258

<sup>48</sup> Landes, David S. (2000) *Nationers välstånd och fattigdom: varför vissa länder är rika och andra fattiga* Sid. 56; Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Sid. 161

<sup>49</sup> Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Sid. 188

<sup>50</sup> Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Sid. 262

<sup>51</sup> Dillard, Dudley (1969) *Västeuropas och Förenta staternas ekonomiska historia* Sid. 260

<sup>52</sup> Cameron, Rondo (2001) *Världens ekonomiska historia: från urtid till nutid* Sid. 269f

<sup>53</sup> Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Sid. 279f

<sup>54</sup> Landes, David S. (2000) *Nationers välstånd och fattigdom: varför vissa länder är rika och andra fattiga* Sid. 257

<sup>55</sup> Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Sid. 284ff

Beskattningarna kommer att ligga till grund för statens försvar samt de rättsäkrande institutionerna i samhället, även om Smith inte såg några problem att bekosta detta med avgifter för de skyldiga som blir dömda. Helst ska det vara en subsidiaritetsprincip förankrad för projekten som kräver skattepengar och de ska betalas av de på den närmaste lokala eller regionala nivån för dem som utnyttjar den service vilken staten eller de lokala beslutsfattarna vill ge sina medborgare.<sup>56</sup> Därmed faller alla Smiths bitar på plats och vi kan konstatera att i stort sett ska den ekonomiska marknaden få röra sig fritt utan statlig inblandning utom på de områden vilka måste till för att en marknad ska uppstå, som exempelvis byggandet och underhållet av infrastruktur, en ekonomiskt gynnsam stabilitet och ett lagsystem för att upprätthålla de lagar vilka ska garantera den stabiliteten.

### 2.3.2. Karl Polanyi – Ekonomins omstöpare

Smith beskrev den fria marknaden, det ekonomiska system vi har idag eller i så god mån som möjligt försöker eftersträva. Staten ska inte blanda sig i för då förvrängs den och kommer orsaka resursslöseri och stora kostnader för den enskilda individen. Fungerar det? Karl Polanyi, ungersk nationalekonom, konstaterade att den fria och självreglerande marknaden utan statlig inblandning är en utopi och orsaker ännu mer lidande och social oro än om staten får agera som en extern stabilisator.<sup>57</sup> Den ekonomiska marknaden kommer vara en separat del från det politiska, den kommer växa ohämmat utan statlig inblandning, men priset för detta, var enligt Polanyi ett allmänt lidande vilket skulle även vara över en längre tidsperiod.<sup>58</sup> Han refererade till introduktionen av den fria marknaden för samhällen vilka koloniserats av de europeiska imperierna där chocken för omställningen havererat hela deras livsstruktur. Deras samhällsstruktur var inte van eller organiserad för att hantera detta nya system som tvingades på dem.<sup>59</sup> En stor skillnad från de europeiska staterna som varit delaktiga i detta under en längre tid och lyckats organisera sina samhällen utefter dessa villkor. Polanyi påstår även att avkoloniseringen var en följd av det att kolonierna själva ville bestämma sitt öde och hantera de sociala rubbningar vilka uppstått. För dessa spelade det ingen roll om den ekonomiska avkastningen var stor, istället var det viktiga för dessa så kallade ”primitiva folkslag”, som Polanyi benämnde dem, att de själva kunde hantera det utefter deras egna seder, kulturer och organisering utav sina samhällen.<sup>60</sup> Däremot håller Polanyi med Smith i synen på att införandet av protektionistiska åtgärder för att gynna den egna industrin leder till

---

<sup>56</sup> Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Sid. 290ff

<sup>57</sup> Polanyi, Karl (1989) *Den stora omdaning: marknadsekonoms uppgång och fall* Sid. 9f

<sup>58</sup> Polanyi, Karl (1989) *Den stora omdaning: marknadsekonoms uppgång och fall* Sid. 149f

<sup>59</sup> Polanyi, Karl (1989) *Den stora omdaning: marknadsekonoms uppgång och fall* Sid. 187

<sup>60</sup> Polanyi, Karl (1989) *Den stora omdaning: marknadsekonoms uppgång och fall* Sid. 213ff

försämringar för medborgarna, i det hänseendet att det gynnar en monopolistisk marknad och avsaknad av konkurrensen för att driva innovationen framåt.<sup>61</sup> Därmed blir det nödvändigt för staten att faktiskt agera med syftet att återställa den fria marknaden för att marknadens egen självreglering fallerat.<sup>62</sup> Cameron var inne på en liknande tanke med att tillväxt endast kunde ske där den institutionella ramen var gynnsam för utveckling.<sup>63</sup> För att hantera detta krävs en centralorganisation vilken har möjligheten att kontrollera, reglera och intervensera då den fria marknaden är i ständigt behov av det.<sup>64</sup> En stark centralorganisation är även en av punkterna som North och Thomas förespråkade i syftet att skapa incitamenten för ekonomisk tillväxt vilka kunde reglera och upprätthålla lagar i den fria marknaden.<sup>65</sup>

Sammanfattningsvis stod Polanyi för synen att marknaden hade ett behov i att vara självständig i och med de fördelar detta bibringar medborgarna överlag om det hanteras på ett sansat och väl uttänkt sätt. Det får inte gå för fort fram eftersom samhällets omställning tar längre tid än den destruktiva kraft marknaden kan bringa med sig.<sup>66</sup> Därmed krävs det en viss strukturell ordning i samhället bäst karakteriserad i staten.

---

<sup>61</sup> Polanyi, Karl (1989) *Den stora omdaning: marknadsekonomin uppgång och fall* Sid. 252

<sup>62</sup> Polanyi, Karl (1989) *Den stora omdaning: marknadsekonomin uppgång och fall* Sid. 176f

<sup>63</sup> Cameron, Rondo (2001) *Världens ekonomiska historia: från urtid till nutid* Sid. 259

<sup>64</sup> Polanyi, Karl (1989) *Den stora omdaning: marknadsekonomin uppgång och fall* Sid. 166

<sup>65</sup> North, Douglass & Thomas, Robert (1993) *Västerlandets Uppgång: Europas ekonomiska historia 900-1700* Sid. 12

<sup>66</sup> Polanyi, Karl (1989) *Den stora omdaning: marknadsekonomin uppgång och fall* Sid. 9f

## 3. Verklighetens Washington

### 3.1. Washington-konsensusen

Nu har vi gått igenom den teoretiska delen där vi bekräftat vad Washington-konsensusen var från början och dess olika punkter till ekonomisk tillväxt blandat med Williamsons analys över vilka vägar som borde tas. Nu följer nästa del där konsensusen kommer att jämföras med verkliga beslut som IMF och Världsbanken med analyser från vetare på dessa områden.

#### 3.1.1. Budgetdisciplin

Vilket budskap strävar då IMF och Världsbanken efter att föra ut genom sina råd? Vilka praktiska konsekvenser har detta medfört för mottagarländerna? Det första målet för konsensusen är att återställa budgetbalansen i landet. Ser vi till Argentina har de instiftat en lag i just det syftet att tvinga de styrande att alltid balansera utgifter med inkomster. De begränsar även hur mycket den offentliga sektorn får växa med syfte att hålla utgifterna under kontroll samtidigt som de skapar en extern fond för att kunna motverka nedgångarna under en konjunkturcykel.<sup>67</sup> Även Ryssland har blivit ombett att bita i det sura äpplet och göra någonting åt den fiskala situationen i landet med sina underskott.<sup>68</sup>

Världsbanken eftersträvar i stort sett samma mål som IMF när det kommer till att balansera budgeten. De tar även upp Argentinas lagstadgande försök att alltid ha balansen i budgeten och hänvisar till att det om möjligt måste stärkas för att fullfölja lagen. De uppmuntrar detta i sitt led till att skapa tillväxt i landet.<sup>69</sup> Övriga länder som undersöks här har också fått denna uppmaning att sträva efter en bättre kontroll över deras ekonomiska utgifter och inkomster. Ser vi till Ryssland så är det ett av regeringens mest eftersträvande mål under den senaste krisen.<sup>70</sup> Världsbanken attribuerar den ryska ekonomins stabilitet, trots krisen, till att de lyckats hålla ordning på finanserna och inte hängett sig till att spendera upp de oljeresurser landet ackumulerat under de goda tiderna. Istället gick de åt till att planera långsiktigt med fonder för framtiden och betala av de skulder landet dragit på sig under 1990-talet vilket gett dem handlingsutrymme att hantera den nuvarande krisen.<sup>71</sup>

---

<sup>67</sup> Maccarone, Roque & Cavallo, Domingo (2003) *Argentina Letter of Intent Memorandum of Economic Policies and Technical Memorandum of Understanding May 3, 2001* § 14

<sup>68</sup> Kiriienko, Sergei & Dubinin, Sergei (1998) *Memorandum of the Government of the Russian Federation and the Central Bank of the Russian Federation on Economic and Financial Stabilization Policies* § 1

<sup>69</sup> Världsbanken (2009) *Country Partnership Strategy for the Republic of Argentina* Sid. 41

<sup>70</sup> Världsbanken (2009) *Country Partnership Strategy progress report for the Russian Federation* Sid. 19

<sup>71</sup> Världsbanken (2009) *Country Partnership Strategy progress report for the Russian Federation* Sid. 3

### 3.1.2. Offentliga Utgiftsprioriteringar

Vilka prioriteringar gör då IMF? Vilka blir då de verksamheter vilka staterna ska stötta och bygga sina välfärdstempel kring och vilka ska de förkasta till nedmontering och utplåning på avregleringens och privatiseringens altare? Här skiljer det sig en aning mellan länderna. Ser vi till det ryska fallet kan vi konstatera att den viktigaste sociala punkten för dem var att återställa deras pensionssystem,<sup>72</sup> men också att de tvingas sänka utgifterna för deras socialförsäkringssystem när de vill omfördela skattetrycket som dessa fonder medför.<sup>73</sup> I Argentinas fall har de flera program som kräver statligt stöd för att inte slå ut befolkningen i fattigdom. Bland annat ger de fortsatt stöd till subventioneringen av matprogram och en vidareutveckling av den nationella utbildningen genom att stärka både den primära och sekundära utbildningen och hålla dem högre på prioriteringslistan.<sup>74</sup> Ytterligare områden där den offentliga sektorn tillåts expandera är i de omfördelningssystem som finns i syfte till att motverka social utslagning och inte lämna de fattiga åt slumpens nycker. Den ska inte bara bevaras i den dåvarande formen, utan även ha i syfte att expandera för att täcka upp dem i den så kallade informella eller svarta sektorn.<sup>75</sup> En markant skillnad från den sydkoreanska statens sida där åtgärderna vilka skulle genomföras var inriktade på att minska det statliga stödet och subventionerna till inhemska företag.<sup>76</sup> Kenya å andra sidan har prioriterat stora omställningsprojekt för hela befolkningen med att i princip bygga upp en välfärdsorganisation så att alla får tillgång till vård, utbildning och vardagliga nödvändigheter som vatten och sanitära bekvämligheter.<sup>77</sup>

Där IMF uppfattades låta länderna prioritera efter eget tycke, kunde Världsbanken vara mer vägledande och stödjande med vilka prioriteringar som borde göras eftersom de lånade ut kapital till vissa projekt. Prioriteringar för regeringen i Kenya, som konstaterats ovan, har varit att bygga en fungerande välfärdsstat och har fått betydlig hjälp av Världsbanken. De har bland annat stött Kenya i projekt för att tillgodose befolkningen med grundläggande utbildning, en allmän sjukvård och andra projekt för att motverka ungdomsarbetslöshet och

---

<sup>72</sup> Kiriienko, Sergei & Dubinin, Sergei (1998) *Memorandum of the Government of the Russian Federation and the Central Bank of the Russian Federation on Economic and Financial Stabilization Policies* § 22

<sup>73</sup> Kiriienko, Sergei & Dubinin, Sergei (1998) *Memorandum of the Government of the Russian Federation and the Central Bank of the Russian Federation on Economic and Financial Stabilization Policies* § 23

<sup>74</sup> Maccarone, Roque & Cavallo, Domingo (2003) *Argentina Letter of Intent Memorandum of Economic Policies and Technical Memorandum of Understanding May 3, 2001* § 12

<sup>75</sup> Maccarone, Roque & Cavallo, Domingo (2003) *Argentina Letter of Intent Memorandum of Economic Policies and Technical Memorandum of Understanding May 3, 2001* § 13

<sup>76</sup> Lee, Kyung-Shik & Lim, Chang-Yuang (1997) *Korea Letter of Intent, December 3, 1997* § 35

<sup>77</sup> Mwiraria, David (2004) *Kenya – Letter of Intent, Memorandum of Economic and Financial Policies Technical Memorandum of Understanding* § 30

öka produktiviteten i olika sektorer.<sup>78</sup> Ryssland å sin sida kämpar för att förbättra sin sociala sektor för att hantera den allmänna ohälsan som existerar i landet samtidigt som de eftersträvar ökade infrastruktursatsningar. Med dessa satsningar hoppas de kunna åtgärda framtida problem för en utveckling av industrin.<sup>79</sup> Argentina strävar efter liknande åtaganden som Kenya. Där förs en allmän utbildning fram som viktiga mål att satsa på tillsammans med en mer allomfattande sjukvård.<sup>80</sup> Förutom det har den Argentinska regeringen finansierat en fond som ett trygghetssystem för fattiga familjer vilka har, enligt Världsbanken, hjälpt till att avstävja sociala oroligheter som annars kunnat hämma den ekonomiska återhämtningen.<sup>81</sup>

### 3.1.3. Skattereformering

Vad säger då IMF om detta område? Ser vi till det sydkoreanska fallet så kan vi observera att där fokuserade de på att skapa en bättre balans i budgeten genom en ökning av intäkterna med flera skatter genom bland annat transportskatter och att öka antalet varor med moms, ökad inkomstskatt och bolagsskatt, helt enkelt bredda det ekonomiska underlaget.<sup>82</sup> Det samma gjordes i Argentina under deras kriser,<sup>83</sup> men de förde senare också en politik för att säkerställa att skatterna betalades in från dessa grupper genom ökad revisionskontroll.<sup>84</sup> Vi kan även konstatera att detta verktyg, som Williamson benämnde det, även användes för att få ordning på den ryska ekonomin genom att hantera skattesmitare med kraftfulla åtgärder.<sup>85</sup>

Skattereformeringarna länderna genomfört har observerats av Världsbanken vilka utvärderat deras försök att upprätthålla och skjuta på deras ekonomier. Ryssland kör den rekommendation som Washington-konsensusen förde fram med att vidga skattebasen som en förhållandevis duglig väg att gå när det gäller reformer på detta område.<sup>86</sup> Stiglitz påpekade att det bästa för Ryssland vore just detta så att de kunde läka ett antal av de sår som åstadkommits efter de kriser de varit utsatta för.<sup>87</sup> Ryssarna förde även en decentraliseringspolitik vilket ska ge andra delar av landet möjligheten att styra sin egen

---

<sup>78</sup> Världsbanken (2007) *Country Assistance Strategy Progress report for the Republic of Kenya* Sid. 3

<sup>79</sup> Världsbanken (2009) *Country Partnership Strategy progress report for the Russian Federation* Sid. 10

<sup>80</sup> Världsbanken (2009) *Country Partnership Strategy for the Republic of Argentina* Sid. 41

<sup>81</sup> Världsbanken (2009) *Country Partnership Strategy for the Republic of Argentina* Sid. 36

<sup>82</sup> Lee, Kyung-Shik & Lim, Chang-Yuang (1997) *Korea Letter of Intent, December 3, 1997* § 13

<sup>83</sup> Argentinas regering (1999) *Argentina Letter of Intent Policy Memorandum January 11, 1999* § 3

<sup>84</sup> Maccarone, Roque & Cavallo, Domingo (2003) *Argentina Letter of Intent Memorandum of Economic Policies and Technical Memorandum of Understanding May 3, 2001* § 19

<sup>85</sup> Kiriyenko, Sergei & Dubinin, Sergei (1998) *Memorandum of the Government of the Russian Federation and the Central Bank of the Russian Federation on Economic and Financial Stabilization Policies* § 14

<sup>86</sup> Världsbanken (2009) *Country Partnership Strategy progress report for the Russian Federation* Sid. 19

<sup>87</sup> Stiglitz, Joseph E. (2003) *Globaliseringen och dess kritiker* Sid. 197

budget och ger dem möjligheten att anpassa den efter deras behov och önskemål.<sup>88</sup> Kenya har haft det en aning jobbigare eftersom de även velat hantera korruptionen som ligger utbredd över landet. De framsteg de ser på detta område har varit en hopslagning av departementen för skatt och moms samt att datorisera sina revisioner för att i största allmänhet kunna åtgärda korruptionen och föra in pengar i statens kassakistor för samhällets bästa istället för att försvinna in i en förskingrande dimma som gynnar ett fåtal.<sup>89</sup> Världsbanken har följt Kenyas försök till att motarbeta denna cancer på samhället och har genomfört många åtgärder för att bekämpa det och få ett öppnare samhälle.<sup>90</sup>

### 3.1.4. Räntepolitik

När det kommer till räntepolitiken har Williamson även konstaterat att reformeringarna av räntepolitiken inte har fallit ut som tänkt och han konstaterar själv att denna punkt borde komma sist bland de reformeringar som länderna åtar sig,<sup>91</sup> och Stiglitz har själv påpekat det problematiska med att fokusera på att hantera en låg inflationsnivå med den höga räntan som följer av den förda politiken. Han belägger sitt argument med hänvisningar till IMF:s hanterande av Sydkoreas ekonomi under Östasienkrisen.<sup>92</sup> Ser vi till vilken nivå sydkoreanerna skulle lägga sig på under krisen handlade det om att hålla en inflationsnivå på eller under 5 %.<sup>93</sup> Detta är den nivå IMF har lagt sig på vilket går igen i Kenya som ett av deras mål för att uppnå ekonomisk tillväxt.<sup>94</sup> Stiglitz påvisar att IMF kämpat för att föra ner inflationen i alla de länder de arbetat för till 2 % vilket Stiglitz påpekar kunde stagnera ekonomierna under känsliga faser.<sup>95</sup>

Räntepolitiken har inte varit något Världsbanken drivande områden heller. Inga större projekt eller reformer har sjösatts för att hantera räntan och inga önskvärda nivåer har föreslagit. Däremot har de positivt kommenterat inflationsnivåerna hos en del stater vilket indirekt uppmärksammar en bra förd räntepolitik. Ser vi till exempel på Kenya har Världsbanken sett goda indikationer på deras ekonomi med både fallande priser vilket visar på en lägre inflation och samtidigt med detta har räntorna också sjunkit vilket öppnar upp för ett ekonomiskt

---

<sup>88</sup> Världsbanken (2009) *Country Partnership Strategy progress report for the Russian Federation* Sid. 20

<sup>89</sup> Världsbanken (2007) *Country Assistance Strategy Progress report for the Republic of Kenya* Sid. 25

<sup>90</sup> Världsbanken (2007) *Country Assistance Strategy Progress report for the Republic of Kenya* Sid. 24

<sup>91</sup> Williamson, John (2000) *What should the World Bank think about the Washington Consensus?* Sid. 253

<sup>92</sup> Stiglitz, Joseph E. (2003) *Globaliseringen och dess kritiker* Sid. 57

<sup>93</sup> Lee, Kyung-Shik & Lim, Chang-Yuang (1997) *Korea Letter of Intent, December 3, 1997* § 10

<sup>94</sup> Mwiraria, David (2004) *Kenya – Letter of Intent, Memorandum of Economic and Financial Policies Technical Memorandum of Understanding* § 5

<sup>95</sup> Stiglitz, Joseph E. (2003) *Globaliseringen och dess kritiker* Sid. 165



manöverutrymme.<sup>96</sup> Argentina å sin sida har haft ökad inflation under deras strävan att hantera den ekonomiska krisens sociala verkningar på befolkningen och kritiseras i viss mån av Världsbanken som ser ett framtida problem om det inte hanteras. Dock har Världsbanken stött det ekonomiska projektet fullt ut och ser det som ett nödvändigt avsteg från deras uppmaningar.<sup>97</sup> Ryssland har även de haft en hög inflation och har beslutat sig att trycka tillbaka den till 3 % och stötts av Världsbanken och dess underorganisationer vilket antagligen ses som en acceptabel nivå från Världsbankens sida.<sup>98</sup>

### 3.1.5. Valutapolitik

Valutapolitiken har inte varit en av de synliga reformerna som omtalats i ländernas satsningar för att tillfredsställa kraven från IMF. Däremot konstaterar en rapport från IMF att under Östasienkrisen så var den allmänna åtgärden på detta område att låta växelkursen vara flytande.<sup>99</sup> Detta är den övervägande politiken som IMF bedriver inom valutaområdet vilket bekräftas av Williamson att utifrån att antingen hålla en fast växelkurs eller låta den flyta förordar IMF att den är flytande och följer marknaden.<sup>100</sup> Stiglitz tar upp detta och kritiserar IMF för att så ensidigt låta den vara flytande och pekar på Ryssland som främsta exempel. Miljarder dollar gick åt för att stabilisera rubeln och hålla värdet uppe, men när de väl skrev ner värdet och lät den devalveras så fick den ryska exporten en skjuts som gjorde mer nytta än bevarandet av rubelns värde. Världsbanken från sitt håll har inte haft några åsikter om valutans utformning eller vilka nivåer som är önskvärda, förutom då Stiglitz påpekande kring försvaret av rubeln från IMF sida vilket konstaterar att han var starkt kritisk mot som en av Världsbankens ledande ekonomer.<sup>101</sup>

### 3.1.6. Handelspolitik

När det gäller handelspolitiska åtgärder har IMF starkt kämpat för en liberalisering av handeln med avregleringar av tullar och andra så kallade protektionistiska hinder. IMF gick starkt fram med kraven på att låta WTO ta hand om Sydkoreas liberalisering av handeln där de framhävde en minskning av importlicensieringen och samtidigt öka transparensen i systemet som delar ut licenserna i ett försök att motverka den korruption vilken kan uppstå. Ytterligare

---

<sup>96</sup> Världsbanken (2007) *Country Assistance Strategy Progress report for the Republic of Kenya* Sid. 2

<sup>97</sup> Världsbanken (2009) *Country Partnership Strategy for the Republic of Argentina* Sid. 37

<sup>98</sup> Världsbanken (2009) *Country Partnership Strategy progress report for the Russian Federation* Sid. 19

<sup>99</sup> Lane, Timothy et al (1999) *IMF-supported programs in Indonesia, Korea, and Thailand: A Preliminary Assessment* Sid. 19

<sup>100</sup> Narcís, Serra & Stiglitz, John (2008) *The Washington Consensus reconsidered: toward a new global governance* Sid. 21

<sup>101</sup> Stiglitz, Joseph E. (2003) *Globaliseringen och dess kritiker* Sid. 158ff



åtgärder från den sydkoreanska statens sida var att minska subventionsstödet vilket har förskjutit balansen på marknaden, både internt och globalt.<sup>102</sup> Liberalisering har även använts för att väcka den stagnerade argentinska ekonomin från de globala efterverkningarna från krisen i Asien.<sup>103</sup> Även den kenyanska ekonomin har blivit tilldelade detta recept när de strävat efter att öka en transparens för behandlingen av tullnivåerna och motverka korruptionstendenserna vilka hägrar bakom byråkratins annars så ogenomträngliga murar.<sup>104</sup>

Den handelspolitik som Världsbanken projicerar på länderna som mottar deras råd och kapital ligger i allmänna termer kring att bygga upp en diversifierad exportindustri för att kunna konkurrera på den globala marknaden. Den hjälp som Världsbanken erbjuder i detta är mest till för att investera i ländernas infrastrukturer och logistiska nätverk.<sup>105</sup> Sammantaget av denna politik blir att den inhemska marknaden lämnas utan åtgärder och flyttar tyngdpunkten av ekonomin ut i de stormiga globala handelshaven.<sup>106</sup> Ser vi närmare på de länder som särskilt valt ut för detta arbete ser vi att Världsbanken varit flitigt framme för att göra kapital tillgängligt vid infrastrukturprojekt, men också målet om att diversifiera ekonomin så att den inte är beroende av en exportprodukt. Där kan vi se Ryssland som ett tydligt exempel på denna strukturella förändring Världsbanken förordar.<sup>107</sup> I fallet Argentina sker samma sorts uppgradering av handelsvägarna och ekonomin överlag för att försäkra om en stabil tillväxt för landet utan flaskhalsar eller allt för stor exponering för fluktuationer på den globala marknaden.<sup>108</sup>

### 3.1.7. Internationella Direktinvesteringar

När vi granskar IMF förhållande till direktinvesteringar från den internationella arenan utmärker sig det sydkoreanska fallet. Där reformerade de sin marknad så att utländska finansbolag kunde få agera och vara delaktiga.<sup>109</sup> Dessutom får även icke-koreaner införskaffa aktier i koreanska företag vilket öppnar upp deras marknad samt minskar behovet av inhemskt kapital vilket kan användas till andra prioriteringsområden.<sup>110</sup> Ryssland satsade även de på att locka till sig kapital utifrån för att stärka sin ekonomi och med det möjligheterna för ett bättre

---

<sup>102</sup> Lee, Kyung.Shik & Lim, Chang-Yuang (1997) *Korea Letter of Intent, December 3, 1997* § 30

<sup>103</sup> Maccarone, Roque & Cavallo, Domingo (2003) *Argentina Letter of Intent Memorandum of Economic Policies and Technical Memorandum of Understanding May 3, 2001* § 20

<sup>104</sup> Mwiraria, David (2004) *Kenya – Letter of Intent, Memorandum of Economic and Financial Policies Technical Memorandum of Understanding* § 7

<sup>105</sup> Världsbanken (2009) *Country Trade in World Bank Country Assistance Strategies* Sid. 8f

<sup>106</sup> Världsbanken (2009) *Country Trade in World Bank Country Assistance Strategies* Sid. 16

<sup>107</sup> Världsbanken (2009) *Country Partnership Strategy progress report for the Russian Federation* Sid. 2

<sup>108</sup> Världsbanken (2009) *Country Partnership Strategy for the Republic of Argentina* Sid. 40

<sup>109</sup> Lee, Kyung.Shik & Lim, Chang-Yuang (1997) *Korea Letter of Intent, December 3, 1997* § 31

<sup>110</sup> Lee, Kyung.Shik & Lim, Chang-Yuang (1997) *Korea Letter of Intent, December 3, 1997* § 32

ekonomiskt utgångsläge.<sup>111</sup> Fokuseringen på detta har varit kontroversiell hos vissa ekonomer, bland annat Stanley Fisher som hänvisade till att okontrollerat kapitalflöde skulle kunna skapa kaos på marknaden under ett seminarium för IMF.<sup>112</sup> Stiglitz framhåller även han en liknande syn på inflödet av kapital utifrån och att IMF glömmer att implementera ett regelsystem för att i viss mån fördela inflödet till olika områden. Dessutom varnar han för att om inflödet är ohämmad kan det leda till att ekonomin drabbas av holländska sjukan när de nya resurserna ensidigt gynnar en viss industri som dominerar landets ekonomi och gör landet känsligt för svängningar på marknaden.<sup>113</sup> Ekonomen Graham Bird var lite mer positiv och ansåg att en liberalisering av kapitalflödet kunde under en kort period leda till ökad tillväxt, men att för att bibehålla den krävdes det institutionella reformer.<sup>114</sup>

Internationella direktinvesteringar är ytterligare ett område som inte Världsbanken förespråkar i större utsträckningar, men för fram på mer indirekta medel. Exempelvis när det gäller den Argentinska utvärderingen framhöll Världsbanken att den politik som regeringen förde kunde skada marknads tilltro till staten och därmed urholka deras möjligheter för att tillskansa sig kapital utifrån.<sup>115</sup> Även den ryska ordinerings behandlar tilldragandet av kapital utifrån, i deras fall främst inom privatoffentliga partnerskap i olika projekt de vill arbeta med.<sup>116</sup> Kenya benämns aldrig kring försöken att tilldra sig kapital utifrån, men vi kan konstatera att flera av de åtgärder Världsbanken uppmuntrar skulle i det långa loppet uppmuntra det, exempelvis hanteringen av korruption och öppnandet av flera sektorer i landets ekonomi.<sup>117</sup>

### 3.1.8. Privatisering

Privatiseringar av de nationella företagen i de krisdrabbade länderna har varit en av IMF:s grundläggande åtgärder under lång tid. Ser vi till fallet Ryssland efter kollapsen till följd av Asien krisen har ryssarna vidtagit flera åtgärder för att tillhandahålla sig stöd från IMF där privatiseringar av flera statliga monopol varit viktiga.<sup>118</sup> Här hade Stiglitz hård kritik gentemot IMF i dess privatiseringsiver och hävdade att institutionerna för att hantera en sådan

---

<sup>111</sup> Kiriyenko, Sergei & Dubinin, Sergei (1998) *Memorandum of the Government of the Russian Federation and the Central Bank of the Russian Federation on Economic and Financial Stabilization Policies* § 1

<sup>112</sup> Fisher, Stanley (1997) *Capital account Liberalization and the role of the IMF* Sid. 7

<sup>113</sup> Stiglitz, Joseph E. (2003) *Globaliseringen och dess kritiker* Sid. 84

<sup>114</sup> Bird, Graham (2004) *Growth, Poverty and the IMF* Sid. 629

<sup>115</sup> Världsbanken (2009) *Country Partnership Strategy for the Republic of Argentina* Sid. 48f

<sup>116</sup> Världsbanken (2009) *Country Partnership Strategy progress report for the Russian Federation* Sid. 20

<sup>117</sup> Världsbanken (2007) *Country Assistance Strategy Progress report for the Republic of Kenya* Sid. 25ff

<sup>118</sup> Kiriyenko, Sergei & Dubinin, Sergei (1998) *Memorandum of the Government of the Russian Federation and the Central Bank of the Russian Federation on Economic and Financial Stabilization Policies* § 31; Kiriyenko, Sergei & Dubinin, Sergei (1998) *Memorandum of the Government of the Russian Federation and the Central Bank of the Russian Federation on Economic and Financial Stabilization Policies* § 36

övergång inte fanns och gjorde därför att konsekvenserna av privatiseringen ledde till nya monopol eller oligopol på den ryska marknaden.<sup>119</sup> Stiglitz håller annars med om att privatiseringar har en positiv effekt på ekonomin när de effektiviseras och lösgör mer resurser till samhället, men det får inte gå för snabbt. Dessutom för han även fram att de statliga monopolerna måste existera för att täcka upp ett behov som marknaden inte tillräckligt snabbt kan fylla och är inne på att innan en marknad släpps fri måste det finnas tydliga regler för att kontrollera den och samtidigt kunna hålla den fri från monopolbildningar.<sup>120</sup> Trots dessa anklagelser kan vi konstatera att vissa områden inte berördes av IMF i Ryssland, utan de lät bland annat Infrastrukturmonopolet som den ryska staten hade ligga kvar i deras händer, men skulle anpassas efter de internationella standarderna som existerade.<sup>121</sup> I det argentinska fallet var det mer inne på att leasa ut statliga företag förutom den ordinarie privatiseringskuren. Bland annat bestämde sig argentinarna för att leasa ut deras kärn- och vattenkraftverk till den privata sektorn tillsammans med telekomföretag. En verksamhet de privatiserade i vanlig ordning var den nationella inteckningsbanken.<sup>122</sup> Ytterligare en nackdel Stiglitz tar upp är det att privatiseringar i de länder IMF handhar har ofta lett till en ökad risk för korruption hos de nationella politikerna och byråkraterna vilka hanterar detta. Följderna har blivit att de gemensamma resurserna gått till ett fåtal personer, snedvridit marknaden och försämrat förutsättningarna för medborgarna i landet.<sup>123</sup> I Kenyas fall har de strävat efter att minska hela den statliga sektorn för att så gott som möjligt endast behandla kärnan av det som är viktigt för att staten ska fungera.<sup>124</sup>

Världsbanken har genom sina rapporter visat tydliga åsikter angående privatiseringen och ger sitt stöd till den riktningen för ländernas policys. Bland annat har de öppet påpekat att privatiseringstakten i Kenya varit för långsam och borde skyndas på för landets bästa.<sup>125</sup> Trots detta har de genomfört en del privatiseringar av vissa företag, som det statliga telekomföretaget *Telekom Kenya* och *The National Bank of Kenya*.<sup>126</sup> Där går det i alla fall framåt för landets privatiseringsplaner, i Argentina däremot går det åt motsatt håll och staten har expanderat sina

---

<sup>119</sup> Stiglitz, Joseph E. (2003) *Globaliseringen och dess kritiker* Sid. 166

<sup>120</sup> Stiglitz, Joseph E. (2003) *Globaliseringen och dess kritiker* Sid. 66f

<sup>121</sup> Kiriienko, Sergei & Dubinin, Sergei (1998) *Memorandum of the Government of the Russian Federation and the Central Bank of the Russian Federation on Economic and Financial Stabilization Policies* § 40

<sup>122</sup> Maccarone, Roque & Cavallo, Domingo (2003) *Argentina Letter of Intent Memorandum of Economic Policies and Technical Memorandum of Understanding May 3, 2001* § 14

<sup>123</sup> Stiglitz, Joseph E. (2003) *Globaliseringen och dess kritiker* Sid. 70

<sup>124</sup> Mwiraria, David (2004) *Kenya – Letter of Intent, Memorandum of Economic and Financial Policies Technical Memorandum of Understanding* § 6

<sup>125</sup> Världsbanken (2007) *Country Assistance Strategy Progress report for the Republic of Kenya* Sid. 2

<sup>126</sup> Världsbanken (2007) *Country Assistance Strategy Progress report for the Republic of Kenya* Sid. 33

verksamheter och åternationaliserat vissa av dem. Ett stort problem enligt Världsbanken vilka hävdar att detta kan försämra relationerna till marknaden och påverka utvecklingen negativt. De befärrar att förtroendet för regeringen ska sjunka och att de legala problemen vilka kan uppstå kring detta skulle motverka möjligheterna att få nödvändiga lån för landet.<sup>127</sup>

### 3.1.9. Avreglering

Avregleringar av marknaderna i de länder IMF har fått ta hand om skiljer sig inte så mycket åt, de har för det mesta riktat in sig på att strukturera om arbetsmarknaden i sin strävan att tillskansa sig en stadigt ökande ekonomisk tillväxt. Argentinas åtgärder handlade om att minimera regleringen kring arbetsmarknaden genom att stärka skyddet för arbetarna och samtidigt genomdriva reformer med syftet att skapa en snabbare omsättning på arbetsmarknaden.<sup>128</sup> En liknande åtgärd lade Sydkorea fram i sitt krispaket till IMF.<sup>129</sup> Arbetsmarknadsreformer verkar vara den vanliga vägen att gå utifrån dessa länder och detta gäller även Ryssland, även om det sker från en väldigt rigid ordning. Där försvann lagstiftning för företagen att först hitta den anställde ett nytt jobb innan han fick sparkas samt att fackens makt kraftigt skars ned, främst att de hade en rådgivande roll när företagen var tvungna att bryta mot kollektivavtalen. Allt för att göra de ryska företagen mer konkurrenskraftiga mot varandra och omvärlden.<sup>130</sup> Ryssland har även strävat efter att möjliggöra privata aktörer på energisektorn.<sup>131</sup> Återvänder vi till Argentina försöker även de öppna upp tidigare statligt dominerande marknader, där bland annat sjuk- och hälsovårdssektorn skulle konkurrensutsättas för att skapa en mer dynamisk och effektivare marknad och samtidigt belysa de marknadsalternativ som finns.<sup>132</sup> Kenya har även de siktat in sig på arbetsmarknaden som en möjlig avregleringsplattform att stärka sin konkurrenskraft mot omvärlden, men de har även gått in på att förbättra genomströmningen av ekonomiska medel för att öka produktiviteten på andra sektorer där bland annat jordbrukssektorn har varit behov av kapitalt inflöde.<sup>133</sup>

---

<sup>127</sup> Världsbanken (2009) *Country Partnership Strategy for the Republic of Argentina* Sid. 48f

<sup>128</sup> Maccarone, Roque & Cavallo, Domingo (2003) *Argentina Letter of Intent Memorandum of Economic Policies and Technical Memorandum of Understanding May 3, 2001* § 5

<sup>129</sup> Kyung.Shik & Lim, Chang-Yuang (1997) *Korea Letter of Intent, December 3, 1997* § 38

<sup>130</sup> Kiriyyenko, Sergei & Dubinin, Sergei (1998) *Memorandum of the Government of the Russian Federation and the Central Bank of the Russian Federation on Economic and Financial Stabilization Policies* § 35

<sup>131</sup> Kiriyyenko, Sergei & Dubinin, Sergei (1998) *Memorandum of the Government of the Russian Federation and the Central Bank of the Russian Federation on Economic and Financial Stabilization Policies* § 42

<sup>132</sup> Maccarone, Roque & Cavallo, Domingo (2003) *Argentina Letter of Intent Memorandum of Economic Policies and Technical Memorandum of Understanding May 3, 2001* § 24

<sup>133</sup> Mwiraria, David (2004) *Kenya – Letter of Intent, Memorandum of Economic and Financial Policies Technical Memorandum of Understanding* § 7

Avregleringar har också varit ett område som Världsbanken gått in och utvärderat hos länderna i fråga. Framförallt har det varit viktigt för Ryssland att minska de administrativa kostnaderna och barriärerna så att grogrunden för en ekonomisk tillväxt ska förbli bördig.<sup>134</sup> Kenya för en liknande politik i och med öppnandet av elmarknaden för den privata sektorn och ett reformerande av företagslicenseringssystemet vilket varit en hägrande oas av korruptionsmöjligheter.<sup>135</sup>

### 3.1.10. Äganderätt

Hur tacklar då IMF denna monumental grundbult i det ekonomiska systembygget? Hur ska denna demokratiska rättighet försvaras i IMF tolkning av ekonomisk tillväxt? Ingenting konkret faktiskt, inga förslag för att stärka detta område eller ens tillskymmelsen av reflektion över behovet för detta. Stiglitz har påpekat detta och framhållit nödvändigheten med en tydlig och fast äganderätt, men att utvecklingsländer ofta har saknat de nödvändiga instrumenten för att upprätthålla detta.<sup>136</sup> Vad påverkar då äganderätten i ett samhälle? Går vi tillbaka till de ekonomiska teorierna för de nödvändiga behoven så benämner de att stabilitet och säkerhet är två avgörande faktorer vilket vi kan implementera här och sammanfatta i att utan dessa är ens äganderätt hotad.<sup>137</sup> Därmed måste det finnas ett lagsystem vilket efterser detta och en ordning för att hantera stölder eller tvång. Utifrån detta kan vi se att Argentina i sin ansökan till IMF förespråkade att de samhälliga resurserna ska gå till att stärka säkerheten i samhället genom satsningar på rättsområdet där ett oberoende organ för att utse domare och att stärka åklagarnas ämbeten. Detta för att säkra rätts säkerheten i samhället.<sup>138</sup>

Äganderätten är ett annat område som inte Världsbanken engagerat sig i och utgår vi från benämningen i IMF avsnittet rör det sig endast om en stärkning av det juridiska förhållningssättet och inte ens det ger något konkret bland Världsbankens rapporter. Det enda som kommer nära är deras fördömande av Argentinas förstatliganden av verksamheter, fast det framgår inte hur dessa processer går till och om de drabbade blir kompenserade. Därmed kan inget sägas hur de ser på synen om äganderättens ställning i förhållande till staten förutom oroligheterna det kan skapa hos marknadens tilltro till den argentinska regeringen.<sup>139</sup>

---

<sup>134</sup> Världsbanken (2009) *Country Partnership Strategy progress report for the Russian Federation* Sid. 20

<sup>135</sup> Världsbanken (2007) *Country Assistance Strategy Progress report for the Republic of Kenya* Sid. 2

<sup>136</sup> Stiglitz, Joseph E. (2003) *Globaliseringen och dess kritiker* Sid. 86

<sup>137</sup> Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Sid. 116

<sup>138</sup> Maccarone, Roque & Cavallo, Domingo (2003) *Argentina Letter of Intent Memorandum of Economic Policies and Technical Memorandum of Understanding May 3, 2001* § 5

<sup>139</sup> Världsbanken (2009) *Country Partnership Strategy for the Republic of Argentina* Sid. 48f

## 3.2. Andersson-kontraktet

Nu har vi gått igenom Washington-konsensusens inverkan på länderna vi fokuserat undersökningen på. Hur väl stämmer då dessa åtaganden länderna förkunnat att genomföra på Andersson-kontraktet? Lämnar de staten åt sitt öde eller finns de nödvändiga instrumenten med för att betvinga den ekonomiska besten som härjar bland befolkningen?

### 3.2.1. En lagstiftande instans

Fokuseringen på lagstiftande områden har inte varit IMF:s eller Världsbankens starka sida. Faktiskt har de inte reflekterat över vilket statsskick som landet har överhuvudtaget. Snarare har de uppmuntrat en kultur där dessa instanser ofta körs över i syftet att snabbt få resultat.<sup>140</sup> Därmed försöker dessa institut och organisationer trumfa över programmen utan att förankra dem i ländernas legislativa delar och i förlängningen i folkets medbestämmande.<sup>141</sup> På samma sätt som Washington institutionerna inte har varit mer tongivande i vilket styrelseskick som passar bäst, har inte heller de teorier Smith framfört varit fokuserade på det. Polanyi har också varit tyst på detta område, men däremot konstaterar han att det bästa ändå ligger i att medborgarna får besluta om det själva utan att bli pådyvlade ett system de varken kan eller tar hänsyn till dem.<sup>142</sup>

### 3.2.2. En verkställande instans

Denna andra del av Andersson-kontraktet är inte heller en av de mer tydligare punkterna som IMF och Världsbanken hanterar i sin hjälp till fattiga länder. De verkställande instanserna finns där eftersom de implementerar de lagstiftningar som parlamenten antagit från IMF och Världsbanken, men hur de sedan upprätthåller detta framgår inte så tydligt. Det som nämndes hos Argentina är att de har vissa kontrollorgan vilka hanterar skattefrågor framförallt, men också andra frågor som jäv och korruption. Det mest unika var att de faktiskt tog upp nödvändigheten av en militär del för att kunna föra ut den förda politiken.<sup>143</sup> Ser vi till Smiths ekonomiska teorier kan vi konstatera att upprätthållandet av ett verkställande organ inte heller är en av de mer definierade rollerna som staten antagit, men att det däremot existerar vissa grenar av det. Exempelvis den militära och polisiära delen vilket var en nödvändighet för att

---

<sup>140</sup> Jones, Tim & Hardstaff, Peter (2005) *Denying Democracy: How the IMF and World Bank take power from the people* Sid. 17

<sup>141</sup> Jones, Tim & Hardstaff, Peter (2005) *Denying Democracy: How the IMF and World Bank take power from the people* Sid. 28

<sup>142</sup> Polanyi, Karl (1989) *Den stora omdaning: marknadsekonomins uppgång och fall* Sid. 213ff

<sup>143</sup> Argentinas regering (1999) *Argentina Letter of Intent Policy Memorandum January 11, 1999* § 23



kunna garantera säkerheten runtom och inom landet.<sup>144</sup> Smith undantar till och med begränsningen hos staten vad det gäller ägandet av näringsverksamheter när det kommer till den militära industrin just för att försäkra sig om tillgängligheten till dem produkterna för sitt behov av säkerhet.<sup>145</sup>

### 3.2.3. En dömande instans

I det här området kan vi inte heller se en alltför stark fokusering på hur IMF och Världsbanken anser att dessa institutioner ska fungera eller vilken roll de ska ha i samhället. Det enda som läggs fram är ett erkännande av att de existerar genom att mycket av det som ska genomföras implementeras genom lagstiftningen. Detta kan ses i bland annat Argentina<sup>146</sup> och Ryssland.<sup>147</sup> Detta är intressant framförallt för att Smith själv framhåller rättsväsendet som ett av de få områden som staten ska ha en betydande roll. Rättsäkerheten var ju en nödvändighet för den ekonomiska tillväxten, vilket gör det underligt att detta inte belyses mer av IMF och Världsbanken.<sup>148</sup>

### 3.2.4. Beskattningsrätt

Nu rör vi oss inom ett område som är tydligt definierat, både inom den huvudsakliga Washington-konsensusen och hur det har implementerats i IMF och Världsbankens strategier. John Williamson är tydlig i nödvändigheten för ett land att kunna dra in kapital för att få verksamheterna att gå runt, även om han konstaterar att det inte bara är att höja skatterna för att kunna hålla budgeten i balans.<sup>149</sup> Detta tema går igenom flertalet av de strategier som IMF och Världsbanken uppmanat mottagarländerna att acceptera. Länder som Argentina, Korea, Ryssland och Kenya har alla visat ett förändringsbehov av deras skattesystem som de försöker vidga till hela befolkningen för att skapa en stabil ekonomisk grund att stå på.<sup>150</sup> Dessvärre är denna frihet inte fullständig då IMF och Världsbanken reglerat deras stöd till länder efter ett

---

<sup>144</sup> Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Sid. 258

<sup>145</sup> Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Sid. 188

<sup>146</sup> Roque & Cavallo, Domingo (2003) *Argentina Letter of Intent Memorandum of Economic Policies and Technical Memorandum of Understanding May 3, 2001* § 23; Argentinas regering (1999) *Argentina Letter of Intent Policy Memorandum January 11, 1999* § 5

<sup>147</sup> Kiriyenko, Sergei & Dubinin, Sergei (1998) *Memorandum of the Government of the Russian Federation and the Central Bank of the Russian Federation on Economic and Financial Stabilization Policies* § 44

<sup>148</sup> Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Sid. 290

<sup>149</sup> Williamson, John (2002) *Washington Means by Policy Reform*

<sup>150</sup> Roque & Cavallo, Domingo (2003) *Argentina Letter of Intent Memorandum of Economic Policies and Technical Memorandum of Understanding May 3, 2001* § 19; Kyung-Shik & Lim, Chang-Yuang (1997) *Korea Letter of Intent, December 3, 1997* § 13; Kiriyenko, Sergei & Dubinin, Sergei (1998) *Memorandum of the Government of the Russian Federation and the Central Bank of the Russian Federation on Economic and Financial Stabilization Policies* § 14; Världsbanken (2007) *Country Assistance Strategy Progress report for the Republic of Kenya* Sid. 25

system där den som kommer närmast idealet får mer lån från dem. Detta ideal bestående av endast ett fåtal skatter, mestadels bestående av moms och fastighetsskatt. Därmed har vi en förskjutning av makten över landets inkomster. Istället för att kunna klara finansieringen själv utan att dryga ut inkomsterna med lån blir de beroende av pengar utifrån i gengäld för att avsäga sig denna beskattningsrätt i viss mån. Inte en direkt vägledning, men likväl indirekt och mer subtil uppoffring av deras instrument till självbestämmande och kontroll i dagens värld.<sup>151</sup> Däremot stämmer det ideal IMF och Världsbanken förmedlar överens med den begränsning av skatterna som Smith såg framför sig om än det till största del berodde på den begränsade roll staten skulle ha och att behovet inte var så stort för skatter.<sup>152</sup>

### 3.2.5. Utbildningssystem

Hur hanterar då Washington nödvändigheterna för en utbildning för medborgarna? Vi kan snabbt konstatera att alla länderna har möjligheten att tillgodose sina medborgare med en grundläggande utbildning. I de urvalsländer vi koncentrerat oss på kan vi se att i Argentina, har de ansett sig göra nödvändiga satsningar för att kunna höja utbildningsnivån bland deras befolkningar. Däremot framgår inget om hur detta ska genomföras förutom lagar att kvalitén ska höjas.<sup>153</sup> I Kenyas fall handlade det mer om att bygga upp ett utbildningssystem från grunden för medborgarnas behov.<sup>154</sup> Detta är som konstaterats en viktig del i att utveckla ett land och backas upp av Smith själv som ser nödvändigheten med möjligheten utav en utbildning.<sup>155</sup>

### 3.2.6 Äganderätt

Som nämnts ovan i Washington-konsensusen kapitel om äganderätt kan vi konstatera att det inte är mycket nytt under solen här trots att det är en grundläggande ekonomisk pelare för utvecklingen av en ekonomi, vilket Smith pratade om.<sup>156</sup> Precis som i delen rörande Washington-konsensusens syn på äganderätt är det enda vi kan förlita oss på det argentinska

---

<sup>151</sup> Jones, Tim & Hardstaff, Peter (2005) *Denying Democracy: How the IMF and World Bank take power from the people* Sid. 7

<sup>152</sup> Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Sid. 290ff

<sup>153</sup> Argentinas regering (1999) *Argentina Letter of Intent Policy Memorandum January 11, 1999* § 12; Världsbanken (2009) *Country Partnership Strategy for the Republic of Argentina* Sid. 41

<sup>154</sup> Mwiraria, David (2004) *Kenya – Letter of Intent, Memorandum of Economic and Financial Policies Technical Memorandum of Understanding* § 6; Världsbanken (2007) *Country Assistance Strategy Progress report for the Republic of Kenya* Sid. 3

<sup>155</sup> Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Sid. 279f

<sup>156</sup> Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Sid. 116



exemplet för att stärka rättsäkerheten vilket i förlängningen kan leda till ett stabilare samhälle och därmed säkra äganderätten som en vägledande princip.<sup>157</sup>

### 3.2.7. Utjämnande omfördelningssystem

Denna punkt i Andersson-kontraktet får ett stort genomslag i de politiska och ekonomiska områdena som Washington institutionerna använder sig av. Vi kan konstatera att i fallet Ryssland har en viktig del av stabiliseringen av landet varit att se till att de minst bemedlade haft ett drägligt liv. Vi kan särskilt skåda deras återställning av pensionerna som ett av dessa system som satts i ordning för att motverka samhällets negativa aspekter tillsammans med en sysselsättningsfond.<sup>158</sup> I Kenyas fall handlade det överhuvudtaget om att upprätta dessa välfärdssystem för att värna medborgarna med allt från tillgänglig sjukvård till fonder för att hjälpa de behövande.<sup>159</sup> I Argentina har sådana system varit direkt nödvändiga för att lugna en orolig befolkning och möjliggöra en stabil miljö för landet med fattigdomsbekämpade fördelningsprogram.<sup>160</sup> I Kenyas fall har det enda som dykt upp varit ett instrument för att kunna låta arbetslösa klara sig ekonomiskt under en övergångsperiod mellan arbeten.<sup>161</sup> Ser vi till utrymmet inom de teorier kring ekonomisk utveckling som talar om liknande system förhåller sig de tvetydigt till detta. Smith själv ansåg att staten inte skulle göra detta och borde hålla sig utanför.<sup>162</sup> Polanyi däremot förespråkade nödvändigheten i att kunna ta hand om de svagare i samhället och motverkandet av den ekonomiska vågen som sköljer in över landet.<sup>163</sup>

### 3.2.8. Rätten att lämna kontraktet

Denna del av Andersson-kontraktet har inget att göra med ekonomisk utveckling och inte heller har det en avgörande funktion för statsbyggnadens möjligheter att hantera en ekonomisk kris. Därmed så kommer denna punkt inte vara värd att ta hänsyn till.

---

<sup>157</sup> Maccarone, Roque & Cavallo, Domingo (2003) *Argentina Letter of Intent Memorandum of Economic Policies and Technical Memorandum of Understanding May 3, 2001* § 5

<sup>158</sup> Kiriyeenko, Sergei & Dubinin, Sergei (1998) *Memorandum of the Government of the Russian Federation and the Central Bank of the Russian Federation on Economic and Financial Stabilization Policies* § 23

<sup>159</sup> Mwiraria, David (2004) *Kenya – Letter of Intent, Memorandum of Economic and Financial Policies Technical Memorandum of Understanding* § 30; Världsbanken (2007) *Country Assistance Strategy Progress report for the Republic of Kenya* Sid. 3

<sup>160</sup> Världsbanken (2009) *Country Partnership Strategy for the Republic of Argentina* Sid. 36

<sup>161</sup> Kyung-Shik & Lim, Chang-Yuang (1997) *Korea Letter of Intent, December 3, 1997* § 38

<sup>162</sup> Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Sid. 290ff

<sup>163</sup> Polanyi, Karl (1989) *Den stora omdaning: marknadsekonomin uppgång och fall* Sid. 9f

## 4. Analys

Vi har nu gått igenom Washington-konsensusen och Andersson-kontraktet utifrån IMF och Världsbankens agerande och ekonomiska teorier från Smith och Polanyi. Vilken blir då statens roll i samhället? Vilka instrument och institutioner konstaterade vi existerade för dem att hantera de kriser som slagit ner på dem? Vi kan konstatera ganska snabbt att det i stort sett var liknande utbyggnader för de länder som vi fokuserade på och vi kunde se möjligheterna att utveckla olika hjälpmedel för att hantera de sociala problemen som ekonomin har medfört i globaliseringens tidevarv. Mycket av den politik och reformer som förordades var i syfte till att stärka möjligheterna för de undersökta länderna att kunna ge sig ut på den internationella handelsarenan med stöd till infrastruktur och förenklingar i regelsystemet. Förutom detta kan vi konstatera att de även förordade ett socialt skyddsnät för ländernas medborgare, både när det kommer till rörligheten på arbetsmarknaden och till grundläggande välfärdsbehov vad det gäller vård, skola och omsorg. Ser vi till Argentina har detta varit en nödvändighet för att lugna den oroliga befolkningen. Därmed har dessa en viktig roll i samhället överlag med sina pensionssystem och arbetslöshetsförsäkringar. Vi kan även se att de mer kontrollerande institutionerna staten besitter är även närvarande och i viss mån uppbackade av den förändring som IMF och Världsbanken strävar efter. Statliga organ som rättsväsendet och andra säkerhetsdelar, som exempelvis militären har fått en hel del resurser tilldelade sig med syftet att skydda medborgarna och stärka deras tilltro till systemet. Det mesta finns där för att hantera det ekonomiska kaos den fria marknaden medför och den sociala misären vilket är dess bieffekt av ett alltför långt exponerande till en alltför hastig tillväxt. Icke att förglömma är även de utvecklande delarna av samhället som läggs på statens axlar att sköta. Främst symboliserad av möjligheterna till utbildning som ska vara tillgänglig för alla medborgare, men även omsorg om de svaga och sjuka med vård för sina behov. Allt för att lyfta människorna från fattigdomens golv och lindra deras lidande.

Likväl finns det begränsningar i statens kontroll för att hantera det för att den fria marknaden ska kunna vara just fri. Staten ska helst inte engagera sig i näringsverksamheter och de ska helst inte tynga ned sin befolkning med skatter och regleringar för att minska deras självständighet. Instrument som ryckts ur deras händer inför en kommande storm av den ekonomiska liberaliseringens tyfoner. En storm de öppnar upp för att skapa det momentum som behövs för att rycka landet ur den fattigdom som gripit dem. Den begränsning som staten har inför den fria marknaden anses vara en nödvändighet enligt den ekonomiska teorin Smith förordade och vi kan konstatera att detta har varit en av de starkare idéerna bakom

Washington-konsensusen där Williamsons punkter stämmer överens till stor del med Smiths tankar. Förutom de punkter där Williamson förordar mer Polanyiska tendenser i försöken att lindra en omställning för övergången till marknadsekonomi där de sociala skyddsneten spelade in. Många av dessa idéer som vi sett har varit fullkomligt accepterade som faktorer för att driva på en ekonomisk tillväxt vilka ekonomihistorikerna bevisat.

Uppfyller då detta Andersson-kontraktet? Vi kan konstatera att det mesta uppfylls i de åtta punkterna förutom den sista punkten om lämnandet av kontraktet vilket inte har någon riktig roll att spela i det här arbetet. Annars kan vi se att Washington-konsensusen inte sätter hinder i vägen för de legislativa, exekutiva och dömande instanserna eller möjligheten att utkräva beskattning, utom i viss mån. Därmed har vi en grundläggande kontur kring staten vilket i alla avseenden borde räcka för att fungera. Däremot kan det diskuteras om de är tillräckligt starka för att hantera de problem som kan tvingas uppstå. Framförallt är det oroande att IMF och Världsbanken sätter sig över ländernas legislativa procedurer för att kunna trumfa igenom de förändringar de själva har beslutat om. Möjligtvis kan detta vara ett liknande problem som Polanyi såg hos "de primitiva folken" när européerna skyfflade över sina värderingar och system på andra kulturer vilket nästan förintade dem. Däremot när de själva fick kontroll över det kunde de vända den negativa spiralen och återhämta sig från förödelsen, men utefter sitt eget sätt. En annan oro finns kring den exekutiva delen där vi kan konstatera att de framför en förståelse för dess existens och Williamson även som en särskild del som skulle ställas åt sidan när det kommer till neddragningar i statsapparaten vad gäller det militära. Däremot inte mycket om det vanliga polisiära eller hur medborgarnas säkerhet ska garanteras förutom försvaret av statens gränser. Detta blir ett problem eftersom nödvändigheten för att skapa en stabil zon både är en del av statens ansvar för medborgarna och samtidigt ett av fundamenten för tillväxt. Denna försummelse av ett av de viktigare kriterierna har långtgående konsekvenser för hela samhällets uppbyggnad. En liknande oro av försummelse infinner sig vid hanteringen av den dömande instansen. Inte lika allvarlig eftersom detta hanteras i alla fall med större kraft i den mån IMF och Världsbanken uppmuntrar till ett rättsäkert samhälle med bekämpningen av korruption och stärkandet av de enskilda domstolarna och tillhörande ämbeten i de olika länderna. Dock framstår detta inte som några typiska åtgärder utan berör endast enstaka fall och inget av de mer allmänna åtgärdsprogrammen Washingtoninstitutionerna ordinerat till sina sjuklingar. Den sista av de fyra primära kriterierna som handlar om beskattningsrätt är en i stort sett accepterad del av statens befogenheter, men likväl är den begränsad. Vi ser här synen på vilken nivå beskattningen som

en stat har rätt att genomföra där Smith står för den minimalaste delen av skatt för att täcka upp det ytterst begränsade samhället han förespråkade. Polanyi förespråkade en mer kraftfull stat vilket med stor säkerhet innebar att basen för intäkter skulle vara större. Washingtonkonsensusen har anammat den mer Smithianska tolkningen över vilken minimala skatteresurser förordas. I princip är det bra, vilket ekonomihistorikerna påpekat med att resurserna inte förskingras från folkets händer. Däremot som i fallet med IMF och Världsbankens övertrumfande inom lagstiftningsprocessen har länderna själva inte mycket att säga till om då deras bistånd ofta är kopplat till hur väl de uppfyller institutionernas standard vilket begränsar ländernas handlingsutrymmen. Återigen gör Polanyis åsikt sig gällande med att även om dessa reformer kan vara nödvändiga för en ekonomisk uppgång gäller det att det hanteras utefter ländernas egna behov och förutsättningar och inte överöser dem och kortsluter deras samhälle.

När det kommer till de sekundära kriterierna kan det första, utbildningssystemet, anses vara en av de tydligare uppfyllda i och med de stora satsningarna att få ut en allmän grundutbildning i samtliga länder vilka behöver byggas ut. Kenya och Argentina har fått stöd för att utveckla denna del vilket ska ge långsiktiga fördelar för samhället i både en ökad levnadsstandard och en konkurrensfördel för landet. En faktor påpekad av Smith och bevisad av ekonomiprofessorerna i historia. Fortsätter vi vår genomgång anländer vi till kriteriet kring äganderätten vilken finns benämnd och beskriven av Williamson i konsensusen. Däremot har det inte nämnts i något av de strukturprogram som IMF och Världsbanken lagt fram. Precis som stabiliteten i samhället var en av de fundamentala pelarna för ekonomin och samhället, så var även äganderättens oomtvistliga i dess betydelse för densamma. Undantaget i statens yttersta nöd när dess existens är hotad. Därmed är det förundrande att denna del inte behandlas mer över hur denna rättighet ska säkras eller vilka nödvändiga instrument som måste sättas i ordning för att kunna garantera det. Det närmsta vi kommer utifrån Washingtoninstitutionernas egna arbeten blir deras satsningar på ett rättsäkert samhälle, vilket vi konstaterat kunde ha haft en mer genomsyrande omvandling av samhällena, men likväl kan vi konstatera att den finns där. Det näst sista kriteriet vilket omfattade omfördelningssystem för att kunna utjämna de mer orättvisa livsförhållandena för att skänka medborgarna en minimal levnadsstandard oberoende av livets nycker. Även detta kriterium har sitt stöd utifrån de åtgärder som IMF och Världsbanken ordinerat till sina patienter. De har aktivt stött ländernas strävande efter fungerande pensionssystem, arbetslöshetsförsäkringar eller minimala trygghetssystem för fattiga. Däremot har det inget egentligt stöd utifrån de kriterier

som Williamson hänvisade till om vi undantar det som berörde vård inom utgiftsprioriteringsavsnittet. Detta framstår som en åtgärd mer inspirerad av de polanyiska idéerna över statens roll för att hantera de sociala bieffekterna av den fria marknadens framfart än Smiths blinda tilltro till densamma vilket ligger i viss mån närmare Williamsons sammanfattning av Washingtoninstitutionernas politik från 1980-talet, om än inte fullt ut. Den sista punkten i Andersson-kontraktet har vi redan konstaterat att det inte har någon betydelse i detta sammanhang varken i ekonomiska faktorer eller för Washington-konsensusens påverkan på länderna i teorin eller praktik.

## 5. Slutsats

Vilket blir då slutsatsen på det vi undersökt? Tillåter Washington-konsensusen staten att anta rollen som en stark aktör för att kunna styra upp den fria marknaden och tillgodose medborgarna med deras basala behov? Svaret på det är ja och nej, populärt uttryckt nja. Ja för att i princip så finns alla instrument där för att kunna göra just detta med uppfyllandet av alla nödvändiga kriterier för Andersson-kontraktet. Nej för trots att de finns tillgängliga att använda, så verkar de viktigare delarna för statens kontroll över marknaden vara beskärda vilket lämnar marknaden med för stort utrymme. Detta medför att de sociala hjälpmedlen inte kan åtgärda alla de negativa konsekvenserna som följer. Helt teoretiskt har Washington-konsensusen full täckning för sina reformer och borde fungera eftersom de har mycket gemensamt med Smiths idéer om marknaden och hela vårt ekonomiska system, men de har i viss mån insett behovet av att stödja det sociala samhället à la Polanyi och inkorporerat vissa sociala hjälpmedel. En kombination som borde medföra en tämligen hög tillväxt tillsammans med en jämn social utveckling vilket inte öppnar djupa sår i landet och ställer det på ruinens brant i det sociala livet. Det kan även vara en helande faktor vilket exemplet Argentina visade genom att underlätta för den fattiga delen av befolkningen och därmed förhindra oroligheter.

Det största problemet, enligt mig, ligger i det faktum att konsensusen hos dessa institutioner inte fokuserar tillräckligt på att stärka de huvudsakliga demokratiska institutionerna i länderna de tar under sina vingar. De erkänner dess existens, men har därefter lika lätt kört över folkets representanter och därmed separerat dessa reformer från kontraktet mellan medborgare och stat. Hur är detta förtroendeingivande i länder som redan dras med trovärdighetsproblem om vi exempelvis bara ser på tendenserna till korruption? Tittar vi på länderna Argentina, Kenya och Ryssland som fått stå under Världsbankens vingar under en längre period och fortfarande gör det kan vi se att en del av deras resurser gått till att motverka korruptionen i samhället. Jämför vi sedan med Korea vilka efter sin krasch 1998 har återhämtat sig och aldrig haft besök av Världsbanken eller IMF på 2000-talet så kan vi spekulera i att en viktig anledning har varit att de inte haft ett behov att motverka korruption på samma sätt då det har varit under kontroll. Därmed kan reformerna som IMF ordinerat till dem möjligtvis ha accepterats av befolkningen för att förtroendet redan fanns där för dem.

Vilka åtgärder skulle då möjligtvis kunna åtgärda detta? Det självklara svaret som jag ser det är att i stort sett försöka stärka de demokratiska och rättsbaserade institutionerna och förankra dem hos medborgarna som legitima förvaltare av deras intressen. Sedan kan konsensusens

mer ekonomiska och sociala reformer genomföras med utgångspunkt från dessa organ för att förankra dem hos befolkningen och skapa en förståelse för dem. Förövrigt skall jag tillägga att det är viktigt att ta Polanyis iakttagelse på allvar när det kommer till att introducera helt främmande system till en kultur och samhällsorganisation vilka inte klarar av att hantera förändringen utan måste anpassas till deras egna specifika förhållanden. Därmed får inte IMF och Världsbanken köra över dessa människor och deras samhällen i tron av att dessa system är applicerbara på alla oavsett bakgrund. Därmed vill jag inte säga att konsensusen ska förkastas, utan att det borde fungera bättre med att ta små steg i taget för att i sakta mak anpassa deras samhällen, men även ta i beaktande deras egna önskemål över hur de vill organisera sitt samhälle. En tanke som Williamson föreslog på vissa av de punkter han ansåg skulle kunna leda till oroligheter hos vissa länder. Därmed ger jag forskarna rätt vilka velat fokusera mer på institutionella reformer för att komma till rätta med problemen associerade med Washington-konsensusen.

## Referenslista

### Litteratur:

Burki, Shahid Javed & Perry, Guillermo (1999) *Beyond the Washington Consensus: Institution matters* [Elektronisk] Washington D.C : Världsbanken. Tillgänglig: <http://www.google.com/books?hl=sv&lr=&id=R29j4aeQz98C&oi=fnd&pg=PR7&dq=washington+consensus&ots=G-synTdV5G&sig=gNpTkYPERH6nf3XjE7d9MoElph4#v=onepage&q=&f=false> ISBN: 0-8213-4282-7

Cameron, Rondo (2001) *Världens ekonomisk historia: från urtid till nutid* Lund : Studentlitteratur ISBN: 91-44-01497-X

Dillard, Dudley (1969) *Västeuropas och Förenta staterna ekonomiska historia* Lund : Gleerup ISBN: 996-900955-9

Esaiasson, Peter et al (2009) *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad* Vällingby : Norstedts Juridik. ISBN/ISSN 978-91-39-10865-8

Landes, David S. (2000) *Nationers välstånd och fattigdom: varför vissa länder är rika och andra fattiga* Stockholm : Prisma ISBN: 91-518-3660-2

North, Douglass C. & Thomas, Robert Paul (1993) *Västerlandets Uppgång: Europas ekonomiska historia 900-1700* Stockholm : SNS Förlag ISBN: 91-7150-4710

Polanyi, Karl (1989) *Den Stora Omdaning: marknadsekonomin uppgång och fall* Lund : Studentlitteratur ISBN: 91-7924-0313

Serra, Narcís & Stiglitz, Joseph E. (2008) *The Washington Consensus Reconsidered: Toward A New Global Governance* [Elektronisk] New York : Oxford University Press. Tillgänglig: [http://books.google.com/books?id=wq\\_ltpYWKegC&printsec=frontcover&dq=The+Washington+Consensus+Reconsidered&source=bl&ots=ak3C1GEvra&sig=Y10SYcHX9UyE0hg10hA96xTtHfU&hl=sv&ei=U11pS8y0DoOL-QbXsqjNCQ&sa=X&oi=book\\_result&ct=result&resnum=4&ved=0CB4Q6AEwAw#v=onepage&q&f=false](http://books.google.com/books?id=wq_ltpYWKegC&printsec=frontcover&dq=The+Washington+Consensus+Reconsidered&source=bl&ots=ak3C1GEvra&sig=Y10SYcHX9UyE0hg10hA96xTtHfU&hl=sv&ei=U11pS8y0DoOL-QbXsqjNCQ&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=4&ved=0CB4Q6AEwAw#v=onepage&q&f=false) ISBN: 0-1995-3409-8



Smith, Adam (1994) *Den osynliga handen: Adam Smith i urval* Introduktion av Erik Dahmén  
Stockholm : Ratio ISBN: 91-7568-038-6

Stiglitz, Joseph E. (2003) *Globaliseringen och dess kritiker* Stockholm : Leopold ISBN: 91-7343-034-X

### Tidsskrifter:

Bird, Graham (2004) Growth, Poverty and the IMF. *Journal of International Development*  
vol. 16 nr 4. Sid. 621-636

Williamson, John (2000) What should the World Bank think about the Washington  
Consensus. *World Bank Research Observer* vol. 15 nr 2. Sid. 251 – 264 [Elektronisk]  
Tillgänglig: [http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/IW3P/IB/2000/11/10/000094946\\_00102705411757/Rendered/PDF/multi\\_page.pdf](http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/IW3P/IB/2000/11/10/000094946_00102705411757/Rendered/PDF/multi_page.pdf) [2010-05-01]

### Forskningsarbete:

Andersson, Niklas (2009) *Lissabonfördraget – Värnet mot Globaliseringen?* Karlstad  
Universitet [Elektronisk] Tillgänglig: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:kau:diva-4715>

### Rapporter:

Jones, Tim & Hardstaff, Peter (2005) *Denying Democracy: How the IMF and World Bank  
take power from the people* World Development Movement [Elektronisk] Tillgänglig:  
<http://siteresources.worldbank.org/INTPRS1/Resources/PRSP-Review/WDMPRSPdoc.pdf>  
[2010-05-30]

Lane, Timothy et al (1999) *IMF-supported programs in Indonesia, Korea, and Thailand: A  
Preliminary Assessment* Washington D.C. : Internationella Valutafonden [Elektronisk]  
Tillgänglig: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/op/op178/OP178.pdf> [2010-04-01]

Världsbanken (2007) *Country Assistance Strategy Progress report for the Republic of Kenya*  
Report No: 38055-KE [Elektronisk] Tillgänglig: [http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/WDSP/IB/2007/03/06/000090341\\_20070306092852/Rendered/PDF/38055.pdf](http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/WDSP/IB/2007/03/06/000090341_20070306092852/Rendered/PDF/38055.pdf) [2010-04-12]

Världsbanken (2009) *Country Partnership Strategy for the Republic of Argentina* Report No: 48476-AR [Elektronisk] Tillgänglig: <http://siteresources.worldbank.org/INTARGENTINA/Resources/CPSenglishlast.pdf> [2010-04-12]

Världsbanken (2009) *Country Partnership Strategy progress report for the Russian Federation* Report No: 49119-RU [Elektronisk] Tillgänglig: [http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/WDSP/IB/2009/08/17/000333038\\_20090817030521/Rendered/PDF/491190CAS0p113101Official0Use0Only1.pdf](http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/WDSP/IB/2009/08/17/000333038_20090817030521/Rendered/PDF/491190CAS0p113101Official0Use0Only1.pdf) [2010-04-12]

Världsbanken (2009) *Country Trade in World Bank Country Assistance Strategies* [Elektronisk] Tillgänglig: [http://siteresources.worldbank.org/TRADE/Resources/Trade\\_in\\_WB\\_Country\\_Assistance\\_Strategies.pdf](http://siteresources.worldbank.org/TRADE/Resources/Trade_in_WB_Country_Assistance_Strategies.pdf) [2010-04-12]

### **Föreläsningar:**

Fisher, Stanley (1997) *Capital account Liberalization and the role of the IMF Conference on Development of Securities Market in Emerging markets* Washington D.C. : Inter-American Development Bank October 28 1997 [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.piie.com/fischer/pdf/Fischer141.pdf> [2010-05-01]

### **Internet:**

Argentinas regering (1999) *Argentina Letter of Intent Policy Memorandum January 11, 1999* Washington D.C. : Internationella Valuta Fonden [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.imf.org/external/np/loi/1999/011199.htm> [2010-05-01]

Aziz, Jahangir & Wescott, Robert F (1997) *Policy Complements and the Washington Consensus* Washington D.C. : Internationella Valuta Fonden [Elektronisk] Tillgänglig: <http://129.3.20.41/econ-wp/dev/papers/9902/9902002.pdf> [2010-04-12]

Kiriyenko, Sergei & Dubinin, Sergei (1998) *Memorandum of the Government of the Russian Federation and the Central Bank of the Russian Federation on Economic and Financial Stabilization Policies* Washington D.C. : Internationella Valuta Fonden [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.imf.org/external/np/loi/071698.htm> [2010-05-01]

Kwame Sundar, Jomo (2005) *Reform for whom? Beyond the Washington Concensus* Washington D.C. : Internationella Valutafonden [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.paecon.net/PAERReview/issue35/Jomo35.htm> [2010-04-01]

Lee, Kyung-Shik & Lim, Chaung-Yuel (1997) *Korean Letter of Intent, December 3, 1997* Washington D.C. : Internationella Valuta Fonden [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.imf.org/external/np/loi/120397.htm> [2010-05-01]

Maccarone, Roque & Cavallo, Domingo (2003) *Argentina Letter of Intent Memorandum of Economic Policies and Technical Memorandum of Understanding May 3, 2001* Washington D.C. : Internationella Valuta Fonden [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.imf.org/external/np/loi/2001/arg/01/index.htm> [2010-05-01]

Mwiraria, David (2004) *Kenya – Letter of Intent, Memorandum of Economic and Financial Policies Technical Memorandum of Understanding* Washington D.C. : Internationella Valuta Fonden [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.imf.org/external/np/loi/2004/ken/index.htm> [2010-05-01]

Williamson, John (2002) *What Washington Means by Policy Reform* Peterson Institute For International Economics. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.iie.com/publications/papers/paper.cfm?ResearchID=486> [2010-04-06]